

NARODNA IN
UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

KNJIŽNIČARSKÉ NOVICE

letnik 25, številka 8/9 2015

ISSN 0353-9237

Izdala in založila: Narodna in univerzitetna knjižnica, Turjaška 1, 1000 Ljubljana

Za knjižnico: Martina Rozman Salobir

Odgovorna urednica: Mojca Trtnik (e-pošta: mojca.trtnik@nuk.uni-lj.si)

Tehnični urednik: Jani Pečenko

Uredniški odbor: Tomaž Bešter, Janko Klasinc, Meta Kojc, Veronika Potočnik, Gorazd Vodeb, Damjana Vovk

Naslovnica: fotografija Nataša Logar Andič

Naklada: 260 izvodov

Tisk: COLLEGIUM GRAPHICUM d.o.o. Ljubljana

Naročila in odpovedi tiskane in elektronske oblike Knjižničarskih novic: knjiznicarske.novice@nuk.uni-lj.si oz. tel. št. 01/2001-148

Naročnina za leto 2015: 50.00 EUR za tiskano obliko & 1 brezplačen dostop do elektronske oblike, 30.00 EUR za dostop do elektronske oblike

Spoštovane bralke, spoštovani bralci,

za nami je pestro in aktivno obdobje, kar odsevajo tudi prispevki tokratne dvojne številke *Knjižničarskih novic*. Mnogi izmed vas ste se v jesenskem času udeležili strokovnih srečanj v Sloveniji ali tujini in vesela sem, da z našimi bralci delite vaša strokovna spoznanja.

Varčevalni ukrepi so še vedno del našega vsakdana, zato so tovrstne izkušnje še prav posebno dragocene. Ko se udeležimo kakšne večje mednarodne konference ali pa obiščemo knjižnico v tujini, odpremo vrata novim priložnostim, hkrati pa se nam ponudi možnost evalvacije slovenskega knjižničarskega sveta. Vedno sem vesela, ko preberem prispevek, ki je obarvan tudi z vašo osebno noto. Menim namreč, da je ob strokovnem izpopolnjevanju prav izkušnja tista, ki je naš največji vir znanja! Tudi zato sem vesela, da je rubrika Razmišljanja in komentarji tako lepo zaživela.

Veliko užitkov ob branju,

Mojca Trtnik,
odgovorna urednica

KAZALO

Poročilo z mednarodnega Svetovnega knjižničnega in informacijskega kongresa IFLE	4
Ko se kvaliteta in kvantiteta srečata v Parizu in ob tem še cel Pariz teče	8
Konferenca IBBY Inštituta Bratislava ob 50. letnici BIB-a	10
Evropska konferenca o informacijski pismenosti	12
Izvajanje posebnih nalog OOK in stanje knjižnične dejavnosti po območjih OOK v letu 2014	14
Usposabljanje uporabnikov in izobraževanje zaposlenih v slovenskih knjižnicah v letu 2014	16
Zrcaljenje etike v knjižničarjevem delu: <i>Knjižničar je ponosen na svoj poklic, ljudje nanj</i>	19
Reminiscenca na kongres ZBDS 2015 »Upravljanje znanja v knjižnicah«	20
Po nova znanja za knjižnico, 2. del – v Stoke-on-Trent v Veliko Britanijo	22
Domov bom šel ... umetniški performans ob 70. obletnici 2. svetovne vojne	26
150 let od ustanovitve Narodne čitalnice v Metliki	27
Razstava »Odloči se pravilno!« Propaganda v času druge svetovne vojne na slovenskih tleh	28
Mednarodni mesec šolskih knjižnic 2015 na OŠ Prule	29
Novi bibliobus mariborske knjižnice Od začetka pa do konca in še – naprej	30
Priznanja slovenske sekcije IBBY 2015	31
Tudi naše slikanice končno postale znane svetovni javnosti	33
Iz dnevnega tiska	34
Vabila	35

Poročilo z mednarodnega Svetovnega knjižničnega in informacijskega kongresa IFLE 15. - 22.8.2015, Cape Town, Južnoafriška Republika

Slika 1: Cape Town, JAR

Slika 2: Prostor za registracijo udeležencev konference IFLA

1. Uvod

Od 15. do 21. avgusta 2015 je v Cape Townu v Južnoafriški Republiki (Slika in 2) potekala 81. generalna konferenca in skupščina IFLE, največje mednarodne federacije knjižničarskih združenj in organizacij. Tema letošnjega kongresa »Dinamične knjižnice: dostop, razvoj in spremembe«, je izbrala gospa Sinikka Sipilä, leta 2013 izvoljena predsednica IFLE. Tema dopolnjuje moto njenega dvoletnega predsedniškega mandata, ki se glasi: »Močne knjižnice, močne družbe« in je pomembna predvsem zato, ker si prizadeva vključiti knjižnice v razvojno agendo Združenih narodov za prihodnje obdobje.

Zaradi ebole v zahodni Afriki in uvedbo vizumov za vstop Evropejcev v Južnoafriško Republiko, je bilo pričakovati veliko manj udeležencev. Kljub temu se je konference udeležilo okrog 3200 delegatov, tretjina iz JAR in bližnjih držav. Slovenska delegacija je štela osem registriranih delegatov, med njimi sva bili dr. Melita Ambrožič in dr. Alenka Kavčič-Čolić iz Narodne in univerzitetne knjižnice.

Pred prihodom v Cape Town smo bili mnogi obremenjeni z izkušnjami iz Durbanu iz leta 2007, kjer strogo varovanje mestnih oblasti ni preprečilo ropov in napadov na delegate kongresa. Mesto nas je presenetilo s svojo odprtostjo in multikulturalnostjo. V zadnjih dneh konference so nas pozdravili prvi pomladanski dnevi: sončni žarki so ogreli ozračje in narava se je začela prebujati. Ob obisku lokalnih specialnih knjižnic smo lahko sami raziskovali čudovito okolico.

Čeprav sem se v času IFLE udeležila številnih sestankov in sodelovala pri organizaciji sklopa predavanj, sem kljub temu uspela poslušati zelo zanimiva predavanja drugih sekcij.

V prvem delu poročila bom predstavila sodelovanje v odboru sekcije, drugi del pa bo namenjen pregledu tem nekaterih sklopov predavanj.

2. Sodelovanje z upravnimi odbori Iflinih sekcij

Letos so na vseh ravneh Iflinoga delovanja potekale volitve, tudi v upravnih odborih (Standing Committee) sekcij, katerih člani smo Slovenci. Sodelujemo v različnih sekcijah, tokrat smo bili številčno izvoljeni na več različnih položajev: dr. Maja Žumer je bila ponovno izvoljena za predsednico upravnega odbora Classification and Indexing Section, dr. Primož Južnič za so-predsednika upravnega odbora Education and Training Section, dr. Melita Ambrožič za koordinatorico za informiranje v upravnem odboru National Libraries Section in dr. Alenka Kavčič-Čolić za predsednico upravnega odbora Preservation and Conservation Section; kot predsednica Sekcije je bila povabljen tudi v svetovni odbor IFLE za program kulturne dediščine (Advisory Committee to the Cultural Heritage Programme). Odbor svetuje upravnemu odboru IFLE glede strateških usmeritev ter dejavnosti s področja ohranjanja pisne kulturne dediščine.

Mandat članov v upravnih odborih traja 4 leta, mandat vseh funkcij v odborih sekcij in divizij pa 2 leti. Novo izvoljeni predsedniki smo bili zadolženi za pripravo dnevnega reda drugega sestanka upravnega odbora, za predajo in prevzem dokumentov, organizacijo dogodkov ter pripravo projektov v naslednjih dveh letih.

Leta 2016 bo konferenca IFLE potekala od 13. do 19. avgusta v Združenih državah Amerike, v Columbusu. Zato bodo vse satelitske konference, oziroma pred-konference, organizirane v Columbusu ali v bližnji okolici. Veliko udeležencev je sicer prepričanih, da bi bilo tovrstne dogodke bolj smotrno organizirati v okviru glavne konference oziroma kongresa, kar bi bilo boljše tako za organizatorje kot udeležence konference, saj bi udeležencem vzelo manj časa. V IFLE sicer prevladuje želja, da bi bile v okviru teh srečanj obravnavane bolj specializirane teme, ki naj bi omogočile več povezovanja med udeleženci.

2.1 Delovanje v upravnem odboru Preservation and Conservation Section

Od leta 2013 delujem v upravnem odboru sekcije Preservation and Conservation Section, v katerem sem bila do letos tudi korespondenčna članica sekcije za IT. Ker sem prevzela novo funkcijo, sem sodelovala na različnih sestankih upravnih odborov in divizij ter se srečevala z drugimi predsedniki sekcij. Za člane na vodilnih položajih so bile organizirane tudi predstavitve o uresničevanju nalog, motiviranju članov odborov in pripravah strategij ter načrtovanju dejavnosti. Zato sem se lahko udeležila le najbolj zanimivih sklopov predavanj.

Dejavnosti, ki jih v okviru Preservation and Conservation Section načrtujemo za konferenco IFLE 2016 v Columbusu, so naslednje:

- organizacijo pred-konference pod naslovom »Up Up and Away: High density storage for library materials«, ki bo potekala v Kongresni knjižnici v Washingtonu. V okviru teme naj bi obravnavali kriterije za gradnjo digitalnih in analognih skladišč knjižnic;
- z Rare Books and Special Collections Section in Audiovisual and Multimedia Section organiziranje skupnega sklopa predavanj o novih smereh trajnega ohranjanja, ki naj bi zajelo tako digitalno kot analognu gradivo;
- sklop predavanj z IT Section in News Media Section o trajnem ohranjanju elektronskih časnikov – o tem še potekajo pogovori;
- z odborom PAC (Strategic Programme on Preservation and Conservation) načrtujemo pripravo pregleda standardov s področja trajnega ohranjanja, ki bi ga objavili na straneh IFLE;
- organizacijo osnovnega tečaja o trajnem ohranjanju digitalnih virov.

S koordinatorico za informiranje naše sekcije smo proučili tudi možnost uvajanja nekakšnega wikija za komunikacijo med člani sekcije. S člani odbora pripravljamo strategijo in plan dejavnosti sekcije za vodstvo divizije.

3. Nekaj prebliskov iz vsebine konference

Poleg dejavnosti v odboru sekcije sem organizirala in vodila sklop predavanj o izkušnjah pri zajemanju spleta: »Ten Years of Development to Collect, Preserve and Access Web-Sites: Ready to Go for Everyone!?!«. Sklop predavanj sta organizirali odbora sekcij IT Section in Preservation and Conservation Section. Tema je bila izbrana zaradi velikega zanimanja o arhiviranju spleta v preteklih letih. Po kratkem uvodu, v katerem sem se dotaknila pomena arhiviranja, metod in orodij za zajem spleta, je [Kosuke Murakami](#) predstavil projekt arhiviranja spleta v Nacionalni knjižnici Japonske WARP. Kolegi iz Japonske nas že vrsto let navdušujejo z izdelanimi vmesniki za pregledovanje spletnega arhiva. Roberto Aguirre Bello iz Nacionalne knjižnice Čila je predstavil spletni arhiv. Čile je namreč prva južnoameriška država, ki se ukvarja z arhiviranjem spleta, in tudi edina članica mednarodnega konzorcija IIPC (*International Internet Preservation Consortium*) iz regije. Svoje delo so predstavili tudi predstavniki univerz, na katerih - predvsem zaradi arhiviranja lastne produkcije - izvajajo različne programe zajemanja spleta. V knjižnicah Univerze v Alberti, Kanada, od leta 2009 poteka arhiviranje vsebin na spletu z orodjem Archive-IT. [Todd Suomela](#) se je osredotočil na predstavitev organizacijskega modela arhiviranja, ki je pomemben za uspešno ohranjanje vsebin na spletu, [Steve Witt](#) iz International and Area Studies Library Univerze v Illinois v Urbani-Champaign, ZDA, je imel referat, ki ga je napisal v soavtorstvu s kolegico Lynne M. Rudasill.

V njem predstavljata projekt spletnega arhiva za področje svetovnega trajnostnega razvoja (*World Sustainable Development Web Archive*). Predvsem zajemajo sivo literaturo, ki jo objavljajo nevladne organizacije na tem področju. Vinay Goel je predstavil zajem spleta organizacije Internet Archive. [Joan S. Weeks](#) iz Kongresne knjižnice ZDA je predstavila postopke za obogatitev vsebin, ki jih želimo objaviti na spletu, da bodo bolj semantično poizvedljive. Ker se hrvaški predstavniki Nacionalne in univerzitetne knjižnice v Zagrebu (NSK) niso mogli udeležiti konference, sem predstavila referat Karoline Holub in Ingeborg Rudomino, in tudi referat kolegov iz NUK, [Matjaža Kraglja in Mitje Kovačiča](#), v katerem sta se poleg predstavitve slovenskih izkušenj pri gradnji spletnega arhiva osredotočila na težave pri domenskem zajemu. Vsi referati so dosegljivi v repozitoriju IFLE oziroma preko programa na strani konference (glej sklop predavanj št. 90 v programu konference).

Ker Preservation and Conservation Section podpira specialno interesno skupino *Environmental Sustainability and Libraries*, je ta organizirala zanimiva predavanja o zelenih knjižnicah (Green transformation for sustainable development), o katerih smo letos že večkrat slišali. Zelena knjižnica ne zajema le zeleno gradnjo, ampak tudi določeno organizacijo poslovanja z ekonomično rabo energije in virov. V njej deluje »zeleni« knjižničar, ki je ekološko zaveden in je s svojim ravnanjem zgled okolici. V službo se vozi s kolesom, reciklira, ugasne luč, če je dovolj naravne svetlobe, oblači se v naravne materiale itd. Poleg tega je zelena knjižnica vse bolj proaktivna v okolici, v katerem deluje. Izobražuje uporabnike v smislu ekološkega zavedanja in ravnanja. Referati so dosegljivi v programu konference v okviru sklopa št. 95.

Med ostalimi predavanji, ki sem poslušala, želim izpostaviti predstavitev Unescovega projekta PERSIST, katerega cilj je izdelati skupne kriterije za izbiro digitalnega gradiva v knjižnicah, arhivih in muzejih. Osnutek smernic je dosegljiv na URL: <http://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/cultural-heritage/documents/persistcontent-guidelinesdraftaugust2015forwlic.pdf>.

Dr. Mirna Willer in Dr. Gordon Dunsire sta ponovno pripravila zelo zanimivo serijo predavanj o povezovanju metapodatkov. Tokrat sta predstavila metode in težave pri povezovanju polj med formati UNIMARC in RDF, in sicer v delavnici; zato na spletni strani ni nobenih virov. Sicer sta že objavila nekaj prispevkov na to temo, ki jih lahko dobite pod njunimi imeni v repozitoriju IFLE (<http://library.ifla.org/>). Npr. Dunsire, Gordon and Willer, Mirna (2014) [The local in the global: universal bibliographic control from the bottom up](#) ali Willer, Mirna and Dunsire, Gordon and Perožič, Predrag (2013) [The UNIMARC in RDF project: namespaces and linked data](#).

V letu 2013 se je tehnična skupina za imenski prostor (*Namespaces Technical Group*), ki jo vodi dr. Gordon Dunsire, priključila komisiji za standarde (Committee on Standards); zdaj deluje kot ena od podkomisij. V njenem okviru potekajo dejavnosti na področju povezovanja metapodatkov in sprejemanja priporočil in standardov.

V seriji predavanj št. 166 so bile predstavljene zanimive vsebine o vplivu bibliografskih standardov na knjižničarske skupnosti. Rada bi izpostavila prispevek [Larsa Svenssona](#) iz Nacionalne knjižnice Nemčije, ki je bil letos izvoljen za predsednika IT *Section*. Predstavil je problem interoperabilnosti metapodatkov v formatih MARC 21, UNIMARC in RDA v primerih, ko se obravnavajo decimalna števila (*floating point numbers*), datumi rojstev in geografski metapodatki. Ker se Emmanuelle Bermes ni mogla udeležiti konference v Južni Afriki, je Svensson povezoval tudi predavanja posebne interesne skupine za semantični splet. Prihodnje leto želimo Larsa Svenssona povabiti v Slovenijo, da bi sodeloval na tečaju za knjižničarje, namenjenem povezovanju metapodatkov in semantičnega spleta.

Ker je NUK član konfederacije odprto-dostopnih repozitorijev (COAR – *Confederation of Open Access Repositories*), sem na IFLI spremljala tudi delo predstavnikov te organizacije. Konference se je udeležila Kathleen Shearer, izvršna direktorica COAR, ki je organizirala panelno razpravo (strokovno razpravo) o odprtem dostopu do podatkov iz raziskav pod sponzorstvom RDA (*Research Data Alliance*, ZDA). Med člani COAR so bili prisotni tudi Daisy Selematsela, članica izvršnega odbora COAR in izvršna direktorica *Knowledge Management Corporate*, *National Research Foundation of South Africa*, dr. Wolfram Horstmann iz Univerze v Goettingenu in dr. Zanele Mathe iz *Cape Peninsula University of Technology*. V zadnjih letih postaja COAR zelo pomembna konfederacija za področje povezovanja odprtodostopnih repozitorijev; je nadaljevanje projektov DRIVER, v katerem je sodeloval tudi NUK, povezuje se z OpenAire, v katerem sodeluje Univerza v Ljubljani. Člani COAR imajo ključno vlogo pri pripravi smernic na področju odprtega dostopa, interoperabilnosti in izmenjave metapodatkov.

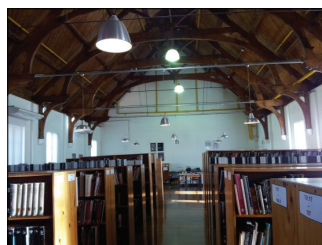
4. Obisk lokalnih specialnih knjižnic

Zadnji dan konference je bil namenjen obisku afriških knjižnic. Zaradi članstva v izvršnem odboru Sekcije za specialne knjižnice ZBDS, sem si želela ogledati afriške specialne knjižnice. Obiskali smo tri knjižnice, in sicer: Knjižnico Galerije umetnosti (*Art Collections Library*), astronomsko knjižnico observatorija S.A.A.O. in knjižnico korporacije Webber Wentzel.

4.1 Knjižnica Galerije umetnosti

Knjižnica v Galeriji umetnosti je največja knjižnica v Južnoafriški Republiki za podporo raziskovalnemu delu s področja umetnosti (Slika 3-6).

Hrani preko 15.000 enot gradiva, ki zajema knjige, 400 naslovov revij, razstavnih in prodajnih katalogov, brošur, vabil na razstave in 300 umetniških map. Trenutno so naročeni na 60 naslovov serijskih publikacij. Za knjižničarja so zelo pomembne zbirke clippingov, ki jih pripravljalo od leta 1904, in jih zdaj tudi digitalizirajo. Hranijo tudi zbirko avdio in video gradiva. Kljub temu smo v prostorih knjižnice opazili zelo malo informacijsko-komunikacijsko tehnološke opreme. Knjižnica ima listkovni katalog, knjige pa so postavljene po klasifikacijskem sistemu Dewey. Preko spletne strani obveščajo uporabnike o novih pridobitvah in omogočajo dostop do informacij o zbirkah, ki jih hranijo. Delo v knjižnici je še vedno tradicionalno in ne razmišljajo o večjem virtualnem dostopu, ker se soočajo z avtorsko zaščitnimi deli. Po obisku knjižnice je bilo organizirano vodenje po umetniški galeriji (Slika 7-8).

Slika 3: Knjižnica Galerije umetnosti

Slika 4: Referenčno gradivo

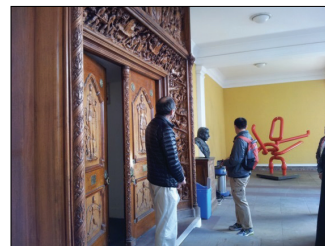
Slika 5: Gradivo za clipping

Slika 6: Mape umetnikov

Slika 7: Vhod v Galerijo umetnosti

Slika 8: Predstavitve Galerije umetnosti

4.2 Knjižnica Južnoafriškega astronomskega observatorija (S.A.A.O)

Knjižnica S.A.A.O je najstarejša in najbogatejša knjižnica za področje astronomije v Južnoafriški Republiki (Slike št. 9, 11. in 12); hrani gradivo od leta 1830 dalje. Ima dve podružnici: v Cape Townu, v kateri hranijo glavnino raziskovalnega gradiva, in v Sutherlandu, Northern Cape, kjer je dostopno referenčno gradivo za obdobja opazovanj. Knjižnico, ki jo je ustanovil britanski duhovnik Fearon Fallows v dvajsetih letih 19. stoletja ob prihodu v Cape Town, sofinancira nacionalna fundacija za raziskave (*National Research Foundation*). Kasneje so jo vodili pomembni raziskovalci, ki so tudi objavljali svoje odkritja, v knjižnici so med drugim tudi stari teleskopi, ki so še vedno uporabni (Slika 10 in 13).

Poleg knjižnice je tudi muzej observatorija, v katerem so zgodovinski predmeti preteklih raziskovalcev (Slika 14). Na spletni strani ponujajo dostop do elektronskih revij.

Slika 9: Vstop v južnoafriški observatorij

Slika 10: Glavni teleskop v observatoriju

Slika 11: Knjižnica observatorija

Slika 12: Knjižnica observatorija

Slika 13: Glavni teleskop

Slika 14: Muzej observatorija

4.3 Knjižnica korporacije Webber Wentzel

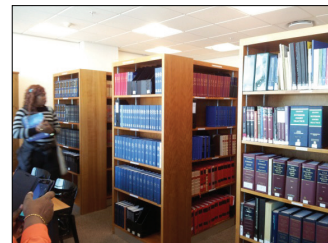
Webber Wentzel je vodilna pravniška korporacija v Južni Afriki. V pisarnah v Cape Townu in Johannesburgu zaposluje 440 pravnikov, v vsaki podružnici je tudi knjižnica (Slika 15-16), v obeh dela skupaj pet knjižničarjev. *Legal Week* (Velika Britanija) in *Corporate Lawyers Association of South Africa* sta jo leta 2014 razglasila za najboljšo odvetniško družbo v Južni Afriki; sodeluje z *UK Based Linklater's* in drugimi strankami iz podsaharske Afrike. Družba je tudi članica 13-članske mreže *African Lawyers Network*.

Specialna knjižnica v Cape Townu podpira dejavnost matične organizacije, ki žal nima dovolj razumevanja za potrebe delovanja knjižnice. Pred kratkim se je morala preseliti v manjše in slabše prostore, kjer si prizadeva obdržati kvaliteto svojih storitev. Sooča se z izposojjo, saj imajo s knjižnico v Johannesburgu skupni integrirani knjižnični sistem. Zaradi pomanjkanja časa informatiki ne morejo usposobiti sistem avtorizacije in identifikacije, avtomatska izposoja ne deluje. Zato mora vsak uporabnik v posebno knjigo vpisati podatke o gradivu, ki si ga želi izposoditi (Sliki 17 in 18), knjižničarji nato te podatke sproti vnašajo v računalniški sistem.

V prostorih knjižnice imajo predvsem referenčno literaturo. V njej hranijo najstarejša pravna poročila od leta 1828. Pridobivajo publikacije treh najpomembnejših založnikov s področja prava v Južni Afriki. Podpirajo odprti dostop in si prizadevajo zbrati literaturo, pomembno za svoje uporabnike - pravnike.

Slika 15: Knjižnica korporacije Webber Wentzel

Slika 16: Knjižnica korporacije Webber Wentzel

Slika 17: Izposoja gradiva

Slika 18: Opozorilo na vratih

Za konec želim dodati, da je letos dvoletno vodenje IFLE prevzela nova predsednica, Donna Scheeder iz losangeške *Library Strategies International*. Glòria Pérez-Salmerón iz Španije je bila izvoljena za predsednico v obdobju 2017-2019. Izvoljeni predsedniki nakazujejo smer razvoja IFLE.

Udeleženci konference smo bili obveščeni, da bo konferenca IFLE avgusta 2017 potekala v Wrocławu na Poljskem.

Zahvaljujem se NUK in Agenciji za raziskovalno dejavnost RS, ki sta sofinancirala mojo udeležbo na konferenci v Cape Townu.

Alenka Kavčič-Čolić,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Ko se kvaliteta in kvantiteta srečata v Parizu in ob tem še cel Pariz teče

QQML 2015 – 7th Qualitative and Quantitative Methods in Libraries

Sedmo mednarodno konferenco na temo Kvalitativne in kvantitativne metode v knjižnicah je letos gostila Université Paris Descartes – Institut Universitaire de Technologie. Tako je prizorišče knjižničarskih razprav o kvantitativnih in kvalitativnih metodah raziskovanja knjižnične dejavnosti po Grčiji, Irski, Italiji in Turčiji postala Francija. Mednarodno konferenco organizira ISAST: International Society for the Advancement of Science and Technology. Svetovni odbor konference šteje 19 članov, ki prihajajo iz različnih držav sveta (npr. Združene države Amerike, Kanada, Irska, Grčijo, Italija, Južna Afrika, Estonija), mednarodni znanstveni odbor konference šteje 87 članov, prav tako iz različnih koncev sveta. Med njimi je tudi naša stanovska kolegica, dr. Melita Ambrožič, pomočnica ravnateljice Narodne in univerzitetne knjižnice. Dr. Melita Ambrožič se z merjenjem uspešnosti in učinkovitosti knjižnic, predvsem v visokošolskem okolju, sistematično ukvarja že več kot dvajset let. Leta 2009 je na strokovnem posvetovanju ZBDS predstavila metodo za izračun povratne vrednosti knjižnične dejavnosti v okolje (prispevek je dostopen na dlibu), z uporabo te metode pa je direktorica Mariborske knjižnice v preteklih dveh letih v letnih poročilih prikazala finančni učinek naše knjižnice.

Mednarodne konference so praviloma za slovenske knjižničarje izziv že, če se jih udeležimo le kot poslušalci. Drugačen pristop zahtevajo tudi, ko se odločimo, da bomo na kakšni sodelovali kot referenti. Zakaj so mednarodne konference poseben izziv tako za udeležence kot referente? Ker tam velja red, ki temelji na spoštovanju, predvsem rokov. Če zamudiš zgodnejšo, finančno praviloma ugodnejšo prijavo, plačaš dražjo, brez pogajanj in pojasnjevanja sto in enega vzroka. Če se prijava izgubi, pa imaš ti vseeno dokazilo, da si plačal, plačaš polno ceno, razliko ti vrnejo nazaj kasneje. Če želiš imeti referat, plačaš takšno kotizacijo kot jo plača tudi udeleženec. Pri vsem tem so zanimivi tudi roki: prijava referata v mesecu decembru, čeprav je konferenca konec maja, oddaja prezentacije in referata v zadnjem tednu marca. Zanimiva bi bila tudi primerjava pri sami organizaciji in izvedbi dogodka, ker pa to ni namen tega prispevka, zato naj to ostane tema za pogovor ali kakšen zapis v prihodnje.

Na letošnji konferenci, ki je potekala od 26. do 29. maja v Parizu, je bilo prijavljenih 318 referatov, ki jih je pripravilo 541 avtorjev. Prvih avtorjev je bilo 250, večino prispevkov je podpisanih z dvema ali več avtorjema. Na konferenci je bilo predstavljanih 224 referatov iz 57 držav. Slovenijo in naše knjižničarstvo smo zastopali predavatelji iz Maribora (Sandra Kurnik Zupanič, Univerzitetna knjižnica Maribor, Irena Sirk in Sabina Fras Popović, Mariborska knjižnica), Ljubljane (dr. Maja Žumer, Dr. Tanja Merčun, dr. Jan Pisanski in Mihaela Pauman FF, Oddelke za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo) in Kopra (mag. Petruša Miholič, Univerzitetna knjižnica Univerze na Primorskem).

Konferenca vsako leto v ospredje postavlja načine spremljanja knjižnične dejavnosti in povezuje različne znanstvene discipline, rezultati katerih se odražajo v praktičnem delu knjižnic. Udeleženci konference so študentje, profesorji na fakultetah, knjižničarji, vodje knjižnic na fakultetah, direktorji knjižnic in raziskovalci.

Slika 1: Mariborska ekipa na konferenci

Če smo že omenili izzive mednarodnih konferenc pri prijavi, je udeležba na takšni konferenci lahko tudi poseben kulturni šok. Le ta je vezan na nujnost izbire in odločanja. Tudi tokrat je bil pomemben element odločanje in izbira, kdaj in koga poslušati. Razen štirih plenarnih referatov, ki so bili vsak dan na programu ob isti uri (10.40), so bile preostale predstavitve prispevkov razporejene v štiri predavalnice. Predstavitve so potekale istočasno in kaj hitro, v bistvu takoj, smo spoznale, da se lahko tudi napovedan vrstni red predavateljev spremeni in lahko zamudiš tistega, ki si ga želel slišati, ker je prvi odpovedal ali pa sodeluje na delavnici. Ob tem se je tudi kaj hitro pokazalo to, kar je prisotno na večini izobraževalnih dogodkih: naslov lahko obljublja več kot prinese vsebina, pri predstavitev pa je ključna pojavnost, samozavest in strokovna naravnost predavatelja. Program konference je potekal od 9. ure zjutraj do 19. ure zvečer, v tem času smo imeli tri odmore.

Opazen delež referatov je predstavljal izkušnje spremljanja knjižnične dejavnosti v visokošolskem okolju, s poudarkom na testiranju pred in po izobraževanju, ki ga praviloma izvede knjižničar. Večina je izpostavila metode, ki jih lahko srečamo tudi v našem prostoru: opazovanje, posnetek zaslona (kako nekdo išče), test in strukturiran intervju. Večina referentov je tudi izpostavila pomembno vlogo majhnih presenečenj ali daril za udeležence v takšnih raziskavah. V predstavitev so bili enotni, da udeležencev v raziskavo ne ujamejo, če jih ne čaka kakšna zahvala za njihovo mnenje in prispevek pri raziskavi. Delež referatov, ki so se ukvarjali z uporabo zbirke, s poudarkom na razmerju med e-publikacijami (zajete knjige in periodika) ter tiskanimi publikacijami, lahko povežemo v naslednji sklop.

Ugotovitve se razlikujejo glede na specifično okolje knjižnice (npr. medicina, tehnika), praviloma vsi pa so izpostavili izkušnjo, da so v preteklem obdobju treh let popolnoma opustili nakup tiskanih knjig, sedaj pa jih na zahtevo uporabnikov vračajo v zbirko. Pri tem se poslužujejo praviloma nakupa na zahtevo, torej je nakup tiskanega gradiva vezan na odločitev uporabnika. Seveda gre pri tem praviloma za strokovno in ozko specializirano literaturo. Ta sklop referatov nam je prinesel tudi sporočilo, ki smo ga zaznali tudi v našem okolju. Uporaba e-gradiv se poveča, ko jih knjižničarji sprejmemo, spoznamo in jih znamo ponuditi. Še tako dobre baze se ne bodo ponujale same, uporabniki se ne zavedajo množice informacij, ki jih prinašajo, vsaj ne pred prvo uporabo.

Zgodba te konference se je v velikem deležu vrtela okrog pismenosti, knjig in e-knjig. Tudi na tej konferenci so posamezni referenti izpostavili problem pismenosti, ki je vse večji in opaznejši ter ključen tudi pri uporabi sodobnih omrežji in načinov komunikacije. Pismenost so povezali s pojmom verbalne inteligence. Sodobni nosilci informacij v večji meri kažejo na slabo pismenost, seveda v tem primeru informacijsko (ne) pismenost, ki se kaže v največji meri prav pri šolajoči populaciji in njihovih izdelkih. Pismenost ni le tradicionalna zadeva, kjer se knjižničarji nujno vključujemo v vseh možnih segmentih, predavatelji na konferenci so izpostavili, da je to vse večji problem današnjega trenutka in ga moramo nujno vezati na ohranjanje znanja in sposobnost posameznika za aktivno in odgovorno življenje, še posebej v širši skupnosti. Nepismeni posamezniki (tukaj so bile izpostavljene različne vrste pismenosti v različnih okoljih in pri različnih starostnih skupinah) so lažje vodljivi in morda koristnejši za vladajoče strukture. Ta misel je bila izpostavljena v povezavi s financiranjem knjižnic in posameznih knjižničnih programov.

Serija referatov, ki je prinesla tudi finančne podatke, je pokazala sliko, ki pri nas ni del knjižničarske realnosti. Dobro financiranje knjižnic, politična podpora in zavedanje pomena knjižnic v različnih okoljih, še posebej v univerzitetnem okolju, so dejstva, ki si jih želimo tudi pri nas.

Med množico referatov so bili trije, ki so ostali v golobjem spominu in se zasedrili v možganih tam, kjer se nabirajo ideje za naprej. Aki Hasaliza in K. Kiran iz Malezije sta predstavili zanimiv referat z naslovom Examining Children as Web Users: Methodological Considerations. V prispevku sta izpostavili, da za sodelovanje otrok pri takšni raziskavi ni ključno dovoljenje oziroma soglasje staršev, kjer se večinoma ustavimo. Za takšno raziskavo je ključno soglasje otrok, ki se kaže nato skozi pripravljenost za sodelovanje. Pri takšni raziskavi, ki je praviloma večfazna in traja tudi daljše časovno obdobje, je ključno zaupanje, ki ga vzpostavi raziskovalec in otrok. Vsekakor bi takšno raziskavo v našem primarnem knjižničnem prostoru izvedli npr. naša knjižnica v sodelovanju z UKM in Pedagoško fakulteto. Plenarno predavanje drugega dne z naslovom Information and libraries je imel dr. Christor Skiadas. Univerzitetni profesor na univerzi na Kreti nas je popeljal skozi že več kot znana dejstva zgodovinskega razvoja, ob tem pa izpostavil še nekaj dejstev, ki jih pogosto pozablamo, npr. kako sta se ohranila svetovno znana epla Iliada in Odiseja.

Bili sta prisotni vsepovsod, ne da bi bili zapisani in natisnjeni. Vsakdo je bil del sistema ohranjanja znanja. Takšno vlogo imajo danes družbena omrežja. Predstavljajo nekoč znano ustno izročilo, ki sedaj poteka preko novih medijev. Nekeč je bil v ospredju prostor knjižnice, danes je v ospredju knjižničar. Ohranjanje in posredovanje informacij je zamenjalo iskanje informacij. Pri tem je še vedno pomembna vloga opismenjevanja (npr. vloga grafa kot pomembnega informacijskega orodja). Med dvema, ki sta tako z vsebino kot nastopom pridobila mesto v spominu, je pa tudi referat, ki je pritegnil z naslovom »Le kaj je to?« (Je bilo najino vprašanje), z vsebino pa naju je celo razjezil, nastop pa je dokazal (ponovno), kako pomembna je samozavest pri vsem, kar predstavljamo in kako pomemben je način predstavitve. Referat z naslovom MakerSpacer in Libraries: The Educator Perspective, ki sta ga pripravili Heather Moorefield-Lang in Megan E. Coker, je kot zelo inovativno ugotovitev predstavljal ustvarjanje v knjižnici. Vezan je bil na okolje šolske knjižnice in povezavo knjižničnih aktivnosti z izvajanjem pedagoškega programa, knjižničar pa kreator ustvarjalnega prostora. Otrok o slišnem in prebranem ustvarja, brez omejitev. Nekaj slikic lahko najdete na tem naslovu: <https://twitter.com/MaKeyLindsay/status/614814105149403136/photo/1>. Člankov na to temo pa je tudi kar nekaj: http://scholar.google.si/scholar?q=makespaces+in+libraries&hl=sl&as_sdt=0&as_vis=1&oi=scholar&sa=X&ei=UpiTVZ30G4XIUbTWjagN&sqi=2&ved=0CBsQgQMwAA

Predavanja so bila zanimiva, a bilo je precej takšnih, kjer so naši pogledi izražali željo po tem, da o načinu dela v našem okolju spregovorimo večkrat tudi zunaj meja. Res je nujno, da večkrat in glasno spregovorimo o tem, kaj počnemo. Doma in v svetu. Ne glede na to, da imamo veliko ovir v prostorih in financah, te so se v zadnjih letih v knjižničnih okoljih preveč razširile v naše razmišljanje, imamo vsebino, ki jo lahko izpeljemo ne glede na prostor in počnemo stvari, ki jih spregledamo, ko glasno opozarjamo na to, kar nam manjka: denar, prostor, kadri. Energijo potrebujemo za oboje: za opozarjanje in za ustvarjanje. Precej predavateljev je opozorilo na nujnost zavedanja, da brez knjižničarja, dobrega knjižničarja, ni knjižnice. In brez dobre knjižnice ni uspešne univerze, srednje šole, lokalne skupnosti in na koncu tudi države. Opazen delež referatov je vključeval izračune finančnih učinkov: koliko dobi okolje vrnjeno za vsak vloženi dolar ali evro ali jen v knjižnico. Ob klasičnih vsebinah, ki so na konferenci prisotne že od samega začetka, torej vsebine vezane na pismenost, zbirko in storitve, so bile letos prvič zastopane tudi vsebine, ki še v večji meri predstavljajo interdisciplinarnost v knjižnični dejavnosti. Letos so bili predstavljeni tudi referati, ki so v središče postavili knjižničarje (npr. ugotavljanje stopnje mobinga v knjižnicah, spremljanje razvoja zaposlenih, učinkovitost izobraževanja). Le trije referati so se dotaknili tudi vsebin, ki jih lahko vezemo na vodenje knjižnic. Med temi tremi je bil tudi prispevek iz našega okolja, in sicer predstavitev rezultatov deset let delovanja sistema vodenja kakovosti v Mariborski knjižnici. Referat sta pripravili Irena Sirk in Sabina Fras Popovič. Kljub temu, da je tudi predstavitev delovanja komisije za kakovost v Univerzitetni knjižnici Maribor bila vezana na poslovanje, je bila uvrščena v sklop visokošolskih knjižnic.

Organizator se je res moral potruditi, da je dva referata iz Slovenije, oba iz Maribora uvrstil na isti dan ob isti uri, seveda v dva različna prostora.

Pa še osebna izkušnja prvega mednarodnega nastopa. Vsak nastop prinese določeno mero treme. Nek pregovor pravi, da malo treme ne škodi. Drug nasvet pravi, da bolj si pripravljen, manj treme čutiš. Vsi, ki smo kdaj že izpeljali kakšen javni nastop in predstavitev, se lahko vsaj malo strinjamo s tem ali pa tudi ne. Izbira je seveda naša. Vsak nastop je več kot le nastop posameznika. Povezan je tudi z institucijo, ki jo posameznik predstavlja. V primeru mednarodnega nastopa je ta odgovornost vezana na celoten knjižničarski prostor, ki se zdi včasih tako zelo birokratski (ko bereš določbe zakona o knjižničarstvu), a premore toliko srčnosti, odgovornosti in predanosti, da te tudi to polni, ko te je pred nastopom malo ali malo bolj strah. Vsak od nas, ko spregovori v imenu naše knjižnice, društva, zveze, tudi obraz naše stroke in so naša dejanja še toliko bolj povezana z njenim ugledom. Ko nastopaš v tujini, je odgovornost do matične institucije in strokovnega okolja vezana še na naše lepo mesto in najstniško državo. Le ta je v letih, ko želi biti lepa, všečna in prepoznavna. Mariborčanke smo si želele, da se vsi trije, torej obe knjižnici, najlepše mesto ob Dravi in mlada gospodična Slovenija počutijo dobro ob naši predstavitvi. Pa želele smo tudi spodbuditi zanimanje zanje. Nikoli ne več, tudi tako je lahko kultura povezana z gospodarstvom in spodbuja turizem. Po odzivih in vprašanjih lahko mirno zapišemo, da smo uspele vzbuditi zanimanje za našo knjižnico in naše mesto ob Dravi. Malo je pri tem pomagal tudi nogomet.

Slika 2: Raziskovanje Pariza

Vsekakor pa je Pariz posebno mesto, ki vabi, da ga spoznaš поблиžje. Kar smo tudi naredile. V spominu pa nam je ostalo, da so tam vsi tekli. Najprej smo pomislile, da nas podpirajo v naših prizadevanjih, saj smo v Mariboru le nekaj dni za tem tekli za novo knjižnico, nato sva ugotovili, da se pripravljajo na maraton v tem, še enem lepem mestu ob reki. Kaj je glavna znamenitost tega maratona, pa lahko ugotovite brez skrbi in brez težav. Saj smo knjižničarji, iskalci informacij.

Sabina Fras Popović, Sandra Kurnik Zupanič, Irena Sirk,
Mariborska knjižnica

Konferenca IBBY Inštituta Bratislava ob 50. letnici BIB-a: 30. in 31. avgust 2015 Med 18 referenti in referentkami kar štiri iz Slovenije

Letos Bienale ilustracij v Bratislavi (BIB) praznuje 50-letnico. Leta 1966, na IBBY kongresu v Ljubljani so bile nacionalne sekcije IBBY povabljene k sodelovanju in naslednje leto je odprl vrata prvi Bienale ilustracij v Bratislavi. Sedež BIB je v BIBIANI, mednarodni hiši umetnosti za otroke. V njeni knjižnici je tudi arhiv vseh knjig, ki so bile uvrščene na IBBY častne liste; izjemna zbirka je na voljo v študijske namene. Ker pa v sodobnem času kljub vsem prizadevanjem zanimanje za literaturo in bralna pismenost upadeta, so ustanovili še IBBY Inštitut Bratislava, ki se ukvarja predvsem s poglobljenim branjem.

IBBY inštitut Bratislava, ki ga vodi Timotea Vráblová, je ob 50-letnici BIB-a organiziral 2-dnevno mednarodno konferenco: prvi dan (30. avgusta) je bila tema »Različna branja otroških knjig«, drugi dan (31. avgust) pa »Stop krizi branja!« Sodelovali smo strokovnjaki in praktiki z vseh koncev sveta, poslušalcev pa ni bilo ravno veliko, vseh skupaj nas je bilo okrog 50 (konferenca je bila v nedeljo in v ponedeljek, med dvema slovaškima državnima praznikoma, v poletni vročini ok. 40 stopinj).

»Različna branja otroških knjig«

Timotea Vráblová (Slovaška), sodelavka Inštituta za slovaško literaturo na Slovaški akademiji znanosti, predsednica Slovaške sekcije IBBY in članica izvršnega odbora Mednarodne zveze za mladinsko književnost (IBBY): »*Kje je mamica*« in druge teme. *Od percepcije do spodbujanja notranjih čustvenih procesov v otroku*. Literatura v otroku spodbuja vizualno percepcijo, ustvarjalnost in kognitivne procese. In še več, utrjuje njegovo samopodobo, zavedanje o drugih in empatijo.

Valerie Coghlan (Irska), strokovnjakinja mladinske književnosti, glavna urednica IBBY revije *Bookbird*, sodelavka več inštitutov za mladinsko književnost, tudi IBBY inštituta Bratislava: *Pokaži mi zgodbo: ilustracija je nosilka čustev v slikanici brez besed*. Ob naboru slikanic brez besed je opozarjala, kako umetniki zgolj z ilustracijo, z različnimi vizualnimi tehnikami, pokažejo različna dejanja oseb in njihova čustva.

Junko Yokota (ZDA), profesorica branja na National Louis University v Chicagu, direktorica Centra za učenje z otroškimi knjigami (Center for Teaching through Children's Books), članica več mednarodnih žirij ilustratorskih razstav, tudi sodelavka IBBY inštituta Bratislava: *Slikanice z »dušo«: izvajljanje empatije v odgovorih otrok*. V bogati ponudbi otroških slikanic jih je nekaj, ki še posebej spodbujajo razvoj empatije. Pomembno je, da so v besedilo in tudi v ilustracijo vgrajene vrzeli, da otrok s čustvovanjem, razumevanjem in domišljijo oblikuje svoje odgovore (ne vsega povedati!).

Robin Morrow (Avstralija), predsednica Avstralske sekcije IBBY, direktorica avstralske založbe otroške literature v Sydneyu, ki jo je ustanovila pred 25 leti, svetovalka na področju mladinske književnosti: *Naši prostori: avstralske slikanice in prostori doma in skupnosti*. Ob pregledu avstralskih slikanic je prikazala, kako se s spreminjanjem odnosa do lastne preteklosti in sedanjosti spreminja predstava avstralskega doma in pokrajine.

Markéta Andričíková (Slovaška), raziskovalka in profesorica na Inštitutu za slovanske jezike in literaturo na Univerzi Košice: *Požiranje lukenj – iskanje celostnosti/popolnosti?* Slikanica slovaškega avtorja Slavka Liptáková z naslovom *Dierožrut (Požiralec lukenj)* simbolno izraža potovanje k popolnosti: glavni junak poje vse luknje/ preseže vse praznine in se vrne k samemu sebi, domov. Nekakšen »Mali princ« v drugačni, novi izvirni obliki.

Luboslav Paľo (Slovaška), ilustrator, ki je ilustriral več kot 30 knjig in s svojimi ilustracijami gostoval na mednarodnih razstavah v številnih deželah: *Motiv smrti v slikanici*. Otroške slikanice v glavnem obravnavajo pozitivne teme, toda vse več je takšnih, ki obravnavajo t.i. tabu teme, in med njimi je ena od osrednjih tem smrt. Analiziral je koncepte in vizualne stile v obravnavi teme smrti v slikanica: Wolf Erlbruch, *Ente, Tod und Tulpe* (to pri nas poznamo tudi kot uspešno lutkovno predstavo Račka, smrt in tulipan), Kitty Crowther, *La visite de la Petite Mort in Roman Romanyč in Andrij Lesiv, Vojna*.

V tem delu konference sva sodelovali **dve Slovenki: Veronika Rot Gabrovec**, lektorica z Oddelka za anglistiko Univerze v Ljubljani, ki je pod naslovom *Značilni prostori, značilni glasovi opazovala kulturno značilno spreminjanje prostora v kraj v nebesednih slikanica*, in Tilka Jamnik, predsednica Slovenske sekcije IBBY, ki sem predstavila edine tri izvirno slovenske slikanice brez besed (*Marjan Amalietti, Maruška Potepuška, Damijan Stepančič, Zgodba o sidru in Maja Kastelic, Deček in hiša*.)

»Stop krizi branja!«

Kapka Kaneva (Bolgarija), ilustratorica in oblikovalka, asistentka na Akademiji za umetnost: *Vzgojiti bralca: knjiga kot predmet v otrokovem razvoju*. Knjiga, posebej pop-up knjiga, tipna in druge oblike igralnih knjig, ima - kot tridimenzionalni predmet v prostoru – poseben pomen v otrokovem psihičnem in fizičnem razvoju, in omogoča prvi korak v svet knjig in literature.

Ludmila Hrdináková (Slovaška), raziskovalka in profesorica na Oddelku za knjižničarstvo in informacijske znanosti na Univerzi Bratislava, njeni osrednji strokovni področji sta pismenost in predbralno obdobje: *Branje spreminja otrokove možgane*. (Raziskave kažejo, da je branje bistveno za razvoj človeka.) Branje spodbuja otrokov vsestranski razvoj.

Beáta Panáková (Slovaška), dramaturginja na RTV Slovaška, avtorica številnih radijskih iger, dramatisacij literarnih besedil idr.: *POST SCRIPTUM. Je bilo že vse povedano?* Človeštvo še ni (iz)našlo učinkovitejših oblik komunikacije, kot sta beseda in zgodba. Naša naloga je, da ju predamo naslednjim generacijam in zagotovimo, da bo občinstvo sprejelo sporočilo.

Akoss Ofori-Mensah (Gana), založnica, promotorka branja: *Knjiga, ki je rešila fantovo življenje. Resnična zgodba o tem, kaj se je zgodilo v procesu identifikacije*. Predstavila je slikanico s fiktivno zgodbo in resnično zgodbo o invalidnem fantu, ki je s pomočjo te slikanice in pozornega knjižničarja našel možnost drugačnega življenja.

Gunilla Ekman (Švedska), sodelavka na Psihiatrični kliniki v Göteborgu, strastna bralka in promotorka branja, tudi sodelavka IBBY inštituta Bratislava: *Dovolite moji duši, da bere. Realnost. Branje in pravi JAZ*. Branje ponavadi razumemo predvsem kot kognitivno zmožnost (morda bolje: dejavnost?), toda poglobljeno branje ima tudi neverjeten pozitiven vpliv na našo dušo. Ljudje, ki berejo, niso daleč od realnosti, kot ponavadi mislimo, ampak ravno nasprotno, so mnogo bliže samim sebi in globlje doživljajo temeljna bistva realnosti.

Timotea Vráblová (Slovaška) je imela referat tudi v tem delu konference: *Zakaj nam zgodba lahko pripoveduje? Od notranje interakcije do zmožnosti, da »beremo« življenjske situacije*. Branje je osnova učenju, je koristno, nas zabava in razveseljuje, lahko pa nam je tudi v pomoč, ker skozi zgodbe spoznavamo izkušnje in modrost drugih ljudi; če jih ponotranjimo, nam lahko služijo kot strategije pri reševanju lastnih problemov in težav v življenju.

Murti Bunanta (Indonezija), strokovnjakinja za mladinsko književnost, pravljíčarka in pripovedovalka pravljič, avtorica številnih otroških knjig, tudi nagrajenih in prevedenih v več jezikov: *Pripovedovanje pravljič je nega in vzgoja, hranjenje in zdravljenje, branje in izobraževanje*. Pokazala nam je pravljične preproge, ki jih uporabljajo v tradicionalnem indonezijskem pripovedovanju pravljič, predstavila pravljične festivale v Indoneziji in razložila, kako pripovedovanje pravljič pomaga otrokom in družinam na področjih, ki so jih prizadele naravne nesreče (potres, poplave idr.)

Thomas Van der Walt (Južna Afrika), profesor na Oddelku za informacijske znanosti na Univerzi Pretoria: *Pripovedovanje pravljič kot način za razvijanje medkulturnega razumevanja pri otrocih*. Na otroke vpliva, kar vidijo in slišijo, tako pri izgradnji samopodobe kot pri spoznavanju drugih ter pri oblikovanju medkulturnega razumevanja v svetu, ki postaja vse manjši. Predstavil je Unisa pravljični festival, odvijal se bo septembra letos, ko bodo šli pripovedovalci pravljič iz mednarodnega prostora po šolah v Južni Afriki.

Evropska konferenca o informacijski pismenosti

(»European Conference on Information Literacy«, ECIL),
19.-23. oktober 2015, Univerza v Tallinnu, Estonija

Pri pripovedovanju zgodb se poskušajo publiki približati z različnimi jeziki – včasih je jezik pripovedovanja angleščina, včasih afrikanščina ali kateri drugi uradnih jezikov.

Juan Carlos Alonso (Španija), psiholog in sodelavec v baskovskem bralnem projektu »Bularetik mintzora«: »Bularetik mintzora«: razvoj bralnih navad v ranem otroštvu in psihoemocionalna stimulacija. Predstavil je bistvena izhodišča in cilje tega bralnega projekta, ki zajema otroke od rojstva naprej, učence osnovne šole in mladostnike, vključuje družine, izobraževalni kader, knjižnice in avtorje mladinske književnosti.

Tudi v tem delu konference sta sodelovali dve Slovenki: Aksinja Kermauner, tiflopedagoginja, profesorica na Univerzi na Primorskem in avtorica knjig za slepe in o slepoti, ki je predstavila referat z naslovom *Bralci iz ranljivih skupin in psihoemocionalna stimulacija*, in Božena Kolman Finžgar, direktorica Knjižnice A. T. Linhartaradovljica in promotorka branja, ki je predstavila referat z naslovom *Izmišljanje pravljice – motivacija za branje in ustvarjalnost*.

Konferenca je sicer imela nekaj organizacijskih pomanjkljivosti (udeleženci smo bili o marsičem obveščeni v zadnjem trenutku), obenem pa je potekala v toplem in sproščenem vzdušju. Kot veliko prednost smo občutili, da se ni odvijala v sekcijah (kot je to na konferencah običajno) in smo tako vsi udeleženci lahko ves čas delili naša znanja in izkušnje. Morda ni prinesla veliko novih spoznanj in znanja, je pa pomembno poudarjala poglobljeno branje in vsem omogočala koristne stike s strokovnjaki iz različnih držav. Vse dogajanje je prevevalo znano in očarljivo pozitivno »ibby prepričanje«, da je za otrokov razvoj pomembno branje in še posebej branje otroške literature. V času, ko zaradi multimedije in interneta vizualno postaja prevladujoče, so morda prav slikanice tiste, s katerimi lahko uspešneje spodbujamo branje in s poglobljenim branjem zajezimo krizo branja. :)

Tretji dan je bil namenjen skupnemu izletu v Červený Kameň, na veličasten grad iz 13. stoletja, kjer je bogat muzej pohištva, slik in drugih predmetov, navdušujoče pa so tudi kleti, menda največje v Evropi.

Za zaključek smo zvečer na gradu v Bratislavi prisostvovali odprtju razstave »Na krilih domišljije«, ki je ob 50-letnici BIB-a predstavila vse ilustratorje, dobitnike Grand Prix. (V Bratislavi so v naslednjih dneh sicer potekali še nekateri dogodki, posvečeni ilustraciji in otroški književnosti, ki pa se jih slovenska delegacija žal ni udeležila.)

Tilka Jamnik,
Slovenska sekcija IBBY,
Mestna knjižnica Ljubljana

Republika Estonija (estonsko Eesti Vabariik) je majhna baltska obmorska država v severovzhodni Evropi z nekaj nad 1,3 milijona prebivalcev. Od tega jih približno 400.000 živi v glavnem mestu Talinu (več turističnih zanimivosti na <http://ecil2015.ilconf.org/videos-of-tallinn-and-estonia/>).

Univerza v Talinu je bila gostiteljica že tretje Evropske konference o informacijski pismenosti (ECIL), ki je potekala od 19. do 23. oktobra 2015. Na konferenci je bilo okrog 400 udeležencev iz 50 držav in vseh kontinentov. Potekala je v plenarnih ter v petih vzporednih sejah, predstavljeni so bili teoretični prispevki in primeri dobre prakse ter posterji. Glavne teme so bile informacijska in medijska pismenost, zdrav življenjski slog, zaposljivost, inovacije v izobraževanju, zelene prakse, knjižnice in informacijske storitve, trajnostni razvoj, vseživljenjsko učenje...

Veliko referentov je predstavljalo različne načine poučevanja informacijske pismenosti, predvsem na univerzah, predstavljeni pa so bili tudi primeri šolskih in splošnih knjižnic. Zanimivo je, da se marsikje poslužujejo poučevanja skozi računalniške igre, saj so te mladim blizu. Izpostavljen je bil primer iskanja informacij na Googlu kot popularnega in personaliziranega informacijskega vira, ki mu vsi, vključno s profesorji in knjižničarji, preveč zaupamo.

Povsod po svetu še vedno iščemo načine, kako usposabljati strokovne delavce (profesorje, knjižničarje), da bodo kompetentno poučevali informacijsko pismenost v predšolskem obdobju, učečo se mladino in starejše uporabnike. Zanimive so tudi ugotovitve, da se študentje še vedno raje učijo iz tiskanega kot elektronskih gradiv. Raziskava je potekala v več državah, med drugim tudi v Sloveniji, rezultate sta predstavili dr. Polona Vilar in dr. Vlasta Zabukovec iz Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

Ker je bila tema posvečena predvsem informacijski pismenosti v zeleni družbi, so strokovnjaki s področja ekologije predstavili problematiko eksponentnega naraščanja prebivalstva, klimatskih sprememb, onesnaženja obdelovalne zemlje, pomanjkanja čiste pitne vode in tudi problematiko onesnaženosti, ki jo povzroča uporaba opreme IKT (poraba energije, sevanje...).

Poslušali smo tudi predstavitve različnih strategij in konceptov informacijske pismenosti, o uporabi spletnih strani javnih oblasti (demokracija in aktivni državljani) in aktivni vlogi splošnih knjižnic pri izobraževanju državljanov. Splošne knjižnice so pomemben posrednik med elektronskimi storitvami javnih oblasti in državljanov, tu lahko govorimo o socialni vlogi splošnih knjižnic. Predstavljen je bil primer Turčije, kjer imajo vse splošne knjižnice dostop do interneta, vendar pa samo 60,2 odstotka gospodinjev.

European Conference on Information Literacy (ECIL) Tallinn, Estonia 19-22 October 2015

Vzrok so previsoke cene ponudnikov storitev. Poudarili so, da je zato aktivna vloga knjižničarjev pri izobraževanju prebivalcev zelo pomembna in da je izobraževanje potrebno ponavljati v intervalih.

Ustanova CILIP iz Velike Britanije je predstavila projekt zagovorništva informacijske pismenosti. Predstavljena je bila raziskava o strategijah varovanja zasebnosti v digitalnem okolju, ki jih uporabljajo Estonci.

Slovenija je bila zastopana še z enim referatom in sicer so Bojana Boh Podgornik, Danica Dolničar, Andrej Šorgo in Tomaž Bartol predstavili evalvacijo informacijske pismenosti študentov slovenskih univerz. Razvili so namreč test informacijske pismenosti.

Izpostavljena je bila tudi vloga družin pri razvoju informacijske pismenosti, še posebej mater. Zato jih je potrebno vključiti v izobraževanje za informacijsko pismenost, saj so ta znanja osnova za uspešnost v kasnejšem učenju otrok. Poudarjen je bil pomen poučevanja in uporabe ekološke pismenosti (škodljive sestavine v hrani, na artiklih...) za vsa področja življenja ter pomen vključevanja v vse politike in strategije.

Knjižničarji pri svojem delu rabijo nove kompetence, saj so knjižnice več kot le izposojevalnice knjig. Opazili smo, da se promocija knjižnic po svetu spreminja in postaja čedalje bolj potrebna. Nič več ni na prvem mestu poudarjanje izposoje knjig, ampak, na primer, izposoja tabličnih računalnikov, učenje informacijske pismenosti... Potrebno je spreminjati miselnost ljudi, kdo knjižničarji smo in kaj delamo. Nujno je povezovanje med šolskimi, univerzitetnimi in specialnimi knjižničarji pri usposabljanju in učenju informacijske pismenosti. Delodajalci imajo od informacijsko pismenih ljudi tudi več koristi.

Študija iz Omana je raziskovala uporabo mobilnih naprav za razvoj informacijske pismenosti študentov. Ugotovitve kažejo, da študentje dajejo prednost družabni komunikaciji pred podporo pri iskanju informacij.

Zelo zanimiva je bila predstavitev aktivnega učenja večjih skupin študentov s pomočjo aplikacije v oblaku Mentimeter (<https://www.mentimeter.com>), ki omogoča interaktivnost vseh slušateljev in predstavlja motivacijsko orodje za učenje informacijske pismenosti (primer iz Švedske).

Četrta konferenca ECIL bo potekala od 10. do 13. oktobra 2016 v Pragi.

Spletna stran konference je dostopna na naslovu <http://ecil2015.ilconf.org/>, prispevki pa bodo izšli v zborniku pri založbi Springer.

Ogledali smo si tudi estonsko nacionalno knjižnico, ki obsega 53.000 m² in zaposluje 320 ljudi. Poleg knjižnične dejavnosti je tudi močna kulturna ustanova, znanstvena in parlamentarna knjižnica.

Pred odhodom smo obiskali še splošno knjižnico Talin, ki ima 17 krajevnih knjižnic in bibliobus.

Sicer pa je Estonija prekrita z obsežno mrežo knjižnic. Estonski knjižnični sistem ima dolgo tradicijo in knjižnice uporablja vsak drugi prebivalec Estonije. Mreža vključuje 979 knjižnic, in sicer 440 splošnih knjižnic s 116 podružnicami (1.544 zaposlenih, od tega 1.249 strokovnih delavcev), 50 znanstvenih in specialnih knjižnic ter 372 šolskih knjižnic. Ministrstvo za kulturo koordinira razvoj knjižnične mreže kot celote v sodelovanju z Ministrstvom za šolstvo in raziskave ter drugimi ministrstvi. Naloga države je, da zagotovi prost dostop do informacij za vse prebivalce prek storitev knjižnice. Izposoja in uporaba interneta je v knjižnicah brezplačna. Člani si lahko izposojajo gradivo z osebno izkaznico ali člansko izkaznico knjižnice. Uporabljajo elektronski katalog ESTER. Imajo tudi knjižnico za slepe in razvito izposajo elektronskih knjig, ki si jih lahko uporabniki naložijo na e-bralnike, računalnike in druge pametne naprave. Več še na spletni strani: <http://www.kul.ee/en/activities/libraries>.

Sliki 1 in 2: Univerza v Tallinu (prostori, kjer je potekala konferenca)

Slika 3: Nacionalna knjižnica Estonije

Milena Bon, Gorazd Vodeb,
Fotografije Milena Bon
Narodna in univerzitetna knjižnica

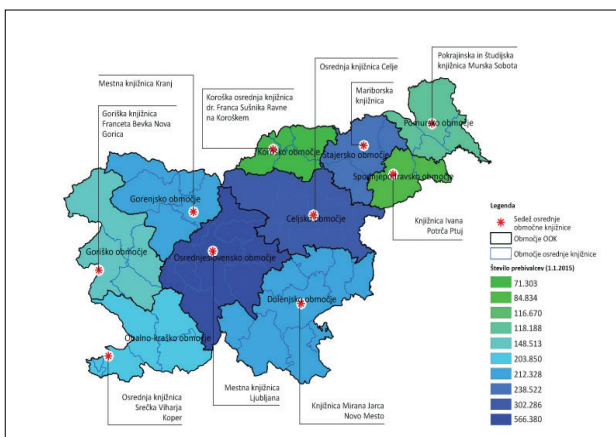
Izvajanje posebnih nalog OOK in stanje knjižnične dejavnosti po območjih OOK v letu 2014

Osrednje območne knjižnice (OOK)

so splošne knjižnice, ki za območje pokrajine ali dela pokrajine izvajajo posebne naloge na podlagi pogodbe z ministrstvom, pristojnim za kulturo in v soglasju s svojim ustanoviteljem: zagotavljajo povečan in zahtevnejši izbor knjižničnega gradiva in informacij; nudijo strokovno pomoč vsem knjižnicam na območju; koordinirajo zbiranje, obdelavo in hranjenje domoznanskega gradiva na svojem območju in usmerjajo izločeno gradivo s svojega območja.

Slika 1: Logotipi NUK in desetih osrednjih območnih knjižnic

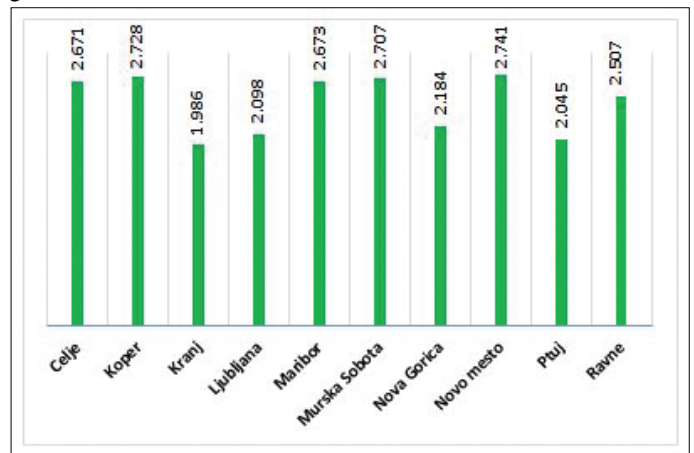

Slika 2: Območja OOK s sedežem OOK (število prebivalcev, stanje na dan 1. 1. 2015) Projekt »Prostorska analiza knjižnične mreže Slovenije«, Narodna in univerzitetna knjižnica, Center za razvoj knjižnic; Vir podatkov: NUK, SURS, vir podlog: GURS, tehnična podpora: UIRS

ZAGOTAVLJANJE POVEČANEGA IN ZAHTEVNEJŠEGA IZBORA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA IN INFORMACIJ (1. naloga)

V skladu z določili 3. člena Pravilnika o osrednjih območnih knjižnicah (2003) le-te za območno zbirko pridobivajo, obdelujejo, hranijo in posredujejo pretežni del slovenske založniške produkcije.

Knjižnično gradivo pridobivajo z nakupom in z obveznim izvodom, saj so po Zakonu o obveznem izvodu publikacij (2006) depozitarne organizacije, ki sprejemajo, hranijo, obdelujejo in dajejo v uporabo obvezni izvod za študijske, raziskovalne in podobne namene. V letu 2014 so OOK z obveznim izvodom pridobile 24.340 enot knjižničnega gradiva.

Grafikon 1: Prirast gradiva v OOK z dotokom obveznega izvoda, 2014; Vir podatkov: Bib-SiSt Online (<http://bibsi.st.nuk.uni-lj.si/>), 2015

Večina OOK v zadnjem obdobju ne dosega normativa za prirast gradiva glede na določila Pravilnika o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe (UL 70/08) (14 enot gradiva na 1.000 prebivalcev).

Sredstva, ki jih prejemajo od Ministrstva za kulturo za izvajanje prve naloge, zadnja leta v večji meri namenjajo za nakup podatkovnih zbirk. Svojim članom na celotnem območju omogočajo tudi uporabo storitev knjižnice z dostopom na daljavo, ki se izvaja preko Narodne in univerzitetne knjižnice (NUK).

STROKOVNA POMOČ KNJIŽNICAM NA OBMOČJU (2. naloga)

OOK so izvajale različne oblike strokovne pomoči in izobraževanja za posamezna strokovna področja knjižnične dejavnosti, kot so razvoj opreme IKT, urejanje domoznanskega in koordinacija izvajanja skupnih projektov. Svetovanje je potekalo preko osebne komunikacije (elektronska pošta, telefon, obisk), organizacije različnih delavnic in predstavitev (npr. uporaba podatkovnih zbirk, predstavitev portala Biblos). Prav tako so OOK nudile strokovno pomoč pri delu z uporabniki s posebnimi potrebami, projektih digitalizacije, pripravi in vnosu domoznanskih vsebin na portal Kamra ter pripravi statistik.

V sodelovanju med NUK in OOK je bilo izvedenih 24 osebnih delavnic, na katerih so se udeleženci iz vrst knjižničarjev, pedagogov ter drugih zainteresiranih seznanili s problemi, s katerimi se srečujejo slepi, slabovidni in osebe z ovirami branja pri dostopu do informacij in publikacij. Predstavljeni so bili tudi postopki, tehnologije in dobre prakse pri delu s temi skupinami uporabnikov.

Koordinatorji OOK so začeli s pripravo poglobljenih analiz območij, ki bodo podlaga za oblikovanje politike strokovne pomoči osrednjim knjižnicam na območjih ter za

prilagojeno strateških načrtov in lokalnih programov kulture. Za potrebe usklajevanja in načrtovanja vzdrževanja računalniških sistemov v splošnih knjižnicah po območjih je bila pripravljena metodologija in vprašalniki za popis opreme IKT. Sistemski administratorji in koordinatorji so nato v sodelovanju z osrednjimi knjižnicami izvedli popise (stanje na dan 31. 12. 2013) na celotnem območju ter izdelali analize stanja.

KOORDINACIJA ZBIRANJA, OBDELAVE IN HRANJENJA DOMOZNANSKEGA GRADIVA (3. naloga)

Pripravljena so bila strokovna izhodišča in izveden popis serijskih publikacij po območjih OOK, vključno z zamejskimi glasili (NUK, OOK, OK, UKM). Bibliografija serijskih publikacij po območjih osrednjih območnih knjižnic od 1991 do 2013 je bila izdana v 150 izvodih in strokovni javnosti predstavljena na Domfestu, 3. festivalu domoznanstva, dne 26. septembra 2014 v Goriški knjižnici Franceta Bevka.

Projekt se je izkazal kot odlična priložnost, da so knjižnice zapolnile nekatere vrzeli in uredile zbirke domoznanskih serijskih publikacij. S projektom priprave bibliografije se je okrepilo strokovno sodelovanje in obogatilo se se območne zbirke.

USMERJANJE IZLOČENEGA KNJIŽNIČNEGA GRADIVA S SVOJEGA OBMOČJA (4. naloga)

Tabela 1: Odpis gradiva, 2014

Območje	Število prejetih seznamov OK	Št. gradiva na seznamu
Celjsko	3	3.595
Dolenjsko	19	8.443
Gorenjsko	1	166
Goriško	13	2.122
Koroško	0	0
Obalno-kraško	2	1.732
Osrednjeslovensko	4	1.765
Pomursko	2	Ni podatka
Spodnjepodravsko	0	0
Štajersko	0	0
SKUPAJ	44	17.823

Vir podatkov: Vsebinska in finančna poročila o izvajanju posebnih nalog osrednjih območnih knjižnic, 2015

Knjižnica zagotavlja ustrezen izbor knjižničnega gradiva v zbirki v skladu s svojim poslanstvom, ki je določeno v ustanovitvenem aktu. Za aktualnost knjižnične zbirke mora skrbeti z rednim dopolnjevanjem in rednim izločanjem knjižničnega gradiva v skladu s Pravilnikom o pogojih za izvajanje knjižnične dejavnosti kot javne službe in navodili nacionalne knjižnice o izločanju in odpisu gradiva. Slednja v 13. in 14. členu predpisujejo, da morajo knjižnice NUK posredovati abecedne sezname odpisanega gradiva. Dokler NUK ne izbere gradiva, ki ga potrebuje, tega gradiva knjižnica ne sme ponuditi drugim knjižnicam. Nato so splošne knjižnice dolžne ponuditi odpisano gradivo svoji OOK.

Absolutne vrednosti kažejo najboljše stanje knjižnične dejavnosti na Osrednjeslovenskem območju potencialni uporabniki, knjižnična zbirka, prirast, člani, izposojevališča, obisk, izposoja, prihodki, računalniki ter letna odprtost vseh izposojevališč.

Tabela 2: Stanje knjižnične dejavnosti po območjih – absolutne vrednosti, 2014

Območje OOK	Potencialni uporabniki	Knjižnična zbirka [inv. t.]	Prirast knjižnične zbirke [inv. t.]	Člani	Izposojevališča	Obisk	Izposoja na dom [inv. t.]	Stroški poslovanja [brez investicij] [tisoč EUR]	Osebnih računalnikov za uporabnike	Letna odprtost vseh izposojevališč [h. t.]
Celjsko	302.286	1.561.666	55.876	72.265	49	1.226.333	3.750.539	5.646.715,00	221	54.221
Dolenjsko	212.328	1.396.632	47.843	45.326	28	828.624	2.483.199	4.502.630,83	184	46.114
Gorenjsko	203.850	1.163.510	49.127	48.032	34	1.101.010	2.817.722	4.421.005,67	205	40.273
Goriško	118.188	980.604	36.419	35.225	22	895.849	1.690.974	2.842.320,56	80	20.381
Koroško	71.303	482.984	15.003	18.805	15	437.040	850.784	1.609.930,28	68	16.822
Obalno-kraško	148.513	880.217	32.302	37.861	18	709.176	1.511.933	3.223.703,94	99	37.383
Osrednjeslovensko	566.380	2.832.960	137.092	144.875	63	3.752.139	7.803.471	12.739.341,21	404	88.138
Pomursko	116.670	720.997	25.067	27.065	19	388.116	1.006.766	1.711.006,16	55	16.409
Spodnjepodravsko	84.834	442.065	18.620	14.704	4	251.126	899.059	1.511.917,00	36	10.801
Štajersko	238.522	1.035.640	47.655	46.251	30	916.462	2.014.513	4.564.641,13	94	42.177
Skupaj Slovenije	2.062.874	11.497.215	465.004	491.409	282	10.505.875	24.928.960	42.773.221,78	1.426	382.718

Legenda: KZ - knjižnična zbirka, p. u. - potencialni uporabnik, inv. e. - inventarne enote
Vir podatkov: BiSiS: Online (http://bisstat.nuk.uni-lj.si/), 2015 in SURS (http://www.stat.si/), 2015

Preračunane vrednosti na prebivalca izkazujejo najboljše stanje na Goriškem območju, in sicer glede knjižnične zbirke (8,3 inv. enot na 1.000 p. u.), prirasta (308,1 inv. enot na 1.000 p. u.), odstotka članov glede na število prebivalcev (29,8 %), fizičnega obiska (7,6 obiskovalcev na p. u.), izposoje na dom (14,3 inv. enot na p. u.) in stroškov poslovanja (brez investicij) (24 EUR na p. u.). Največjo letno odprtost na 1.000 p. u. (251,7 ur na 1.000 p. u.) imajo knjižnice na Obalno-kraškem, največ osebnih računalnikov za uporabnike pa na Gorenjskem in Koroškem območju (1 na 1.000 p. u.).

Tabela 3: Stanje knjižnične dejavnosti po območjih – na potencialnega uporabnika (p. u.), 2014

Območje OOK	Knjižnična zbirka [inv. t.] na p. u.	Prirast [inv. t.] na 1.000 p. u.	% članov/p. u.	Letna odprtost [h.] na 1.000 p. u.	OBISK	Izposoja na dom [inv. t.] na p. u.	Stroški poslovanja [brez investicij] [tisoč EUR] na p. u.	Osebnih računalnikov za uporabnike na 1.000 p. u.
Celjsko	5,2	184,8	23,9	179,4	4,1	12,4	18,7	0,7
Dolenjsko	6,6	225,3	21,3	217,2	3,9	11,7	21,2	0,8
Gorenjsko	5,7	241	24,1	197,6	5,4	13,8	21,7	1
Goriško	8,3	308,1	29,8	172,4	7,6	14,3	24	0,7
Koroško	6,8	210,4	26,4	235,9	6,1	11,9	22,6	1
Obalno-kraško	5,9	217,5	25,5	251,7	4,8	10,2	21,7	0,7
Osrednjeslovensko	5	242	25,6	173,3	6,6	13,8	22,5	0,7
Pomursko	6,2	214,9	23,2	140,6	3,3	8,6	14,7	0,5
Spodnjepodravsko	5,2	219,5	17,3	127,3	3	11,8	17,8	0,4
Štajersko	4,3	199,8	19,4	176,8	3,8	8,4	19,1	0,4
Povprečje Slovenije	5,6	225,4	23,8	185,5	5,1	12,1	20,7	0,7

Legenda: KZ - knjižnična zbirka, p. u. - potencialni uporabnik, inv. e. - inventarne enote

V primerjavi s predhodnim letom ugotavljamo, da se v splošnih knjižnicah zbirka povečuje (za 1,5 %), čeprav se je prirast zmanjšal (za 6,4 %). Zmanjšuje se tudi odstotek članstva (za 0,7 %), izposoja na dom (za 2,3 %), stroški poslovanja (brez investicij) (za 0,4 %) in število računalnikov (za 5,3 % na 1.000 potencialnih uporabnikov). Za 1,1 % se je povečala letna odprtost knjižnic, obisk pa za 3,1 %. Projekti na nacionalni ravni

Na posameznih območjih potekajo številni projekti na različnih vsebinskih področjih, največ jih je s področja domoznanstva in spodbujanja bralne kulture.

- **Kamra** je domoznanski portal (ideja in začetni nosilec NUK, danes konzorcij s sedežem v OOK Celje). Skupni portal krepi vlogo OOK po območjih in pomen knjižnic kot ponudnikov e-vsebin s področja kulturne dediščine, spodbuja digitalizacijo lokalnih domoznanskih vsebin ter razširja znanje in vedenje o digitalizaciji.

- **Dobreknjige.si** je spletni portal s priporočilno kakovostno literaturo dobreknjige.si (idejna zasnova in nosilki OOK Koper in Nova Gorica).

- **Rastem z e-viri** (nosilec NUK, izvajalke OOK) je projekt za zagotavljanje dostopa na daljavo do podatkovnih zbirk; usklajen nakup le-teh v sodelovanju s konzorcijem CO-SEC/NUK in informacijsko opismenjevanje knjižničarjev in uporabnikov za njihovo uporabo (delavnice).

- **Prostorska analiza knjižnične mreže - PAM** (nosilec NUK, OOK kontrola podatkov).

- **Brezplačna medknjižnična izposoja (MKI)** na območju za končnega uporabnika (nosilka OOK Ravne).

Milena Bon, Bina Trplan,
Center za razvoj knjižnic,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Usposabljanje uporabnikov in izobraževanje zaposlenih v slovenskih knjižnicah v letu 2014

Tabela 1: Usposabljanje uporabnikov za uporabo knjižnice

	Nacionalna knjižnica	Visokošolske knjižnice	Splošne knjižnice	Specialne knjižnice	Skupaj Slovenija
Št. knjižnic, ki so usposabljevale uporabnike	1	50	52	29	132
Število ur usposabljanja uporabnikov	184	6.945	29.819	1.263	38.211
Število udeležencev usposabljanja	805	31.590	110.436	2.864	145.695

Vir podatkov: BibSiSt Online (<http://bibsist.nuk.uni-lj.si/>), 2015

Med 257 slovenskimi knjižnicami, ki so sodelovale pri statističnih meritvah za leto 2014, je bilo 132 oziroma 51 % takih, ki so svoje uporabnike usposabljevale za uporabo knjižnice. Uporabnike je usposabljal 50 oziroma 60 % visokošolskih, 52 oziroma 90 % splošnih in 29 oziroma 25 % specialnih knjižnic. 125 knjižnic svojih uporabnikov za uporabo knjižnice ni usposabljal.

Slovenske knjižnice so uporabnike usposabljevale skupaj 38.211 ur. Ob predpostavki, da se je vsak uporabnik udeležil le ene oblike usposabljanja, je bilo te storitve deležnih 145.695 udeležencev. Zajetih je bilo 37 % potencialnih uporabnikov visokošolskih knjižnic, 5 % splošnih in 9 % potencialnih uporabnikov specialnih knjižnic. Udeleženec se je v povprečju usposabljal 16 minut.

Tabela 2: Izobraževanje zaposlenih

	Nacionalna knjižnica	Visokošolske knjižnice	Splošne knjižnice	Specialne knjižnice	Skupaj Slovenija
Število ur izobraževanja zaposlenih	5.893	6.356	30.037	1.932	44.218
Število udeležencev izobraževanja	103	292	1.088	84	1.567
Sredstva, porabljena za izobraževanje zaposlenih (EUR)	17.953	59.444	247.942	16.369	341.708

Vir podatkov: BibSiSt Online (<http://bibsist.nuk.uni-lj.si/>), 2015

Slovenski knjižničarji so se v letu 2014 izobraževali skupaj 44.218 ur. Izobraževanja se je udeležilo 1.567 oziroma 71 % od skupno 2.192 zaposlenih oseb. V nacionalni knjižnici se je zaposleni, ki se je udeležil izobraževanja, v povprečju izobraževal 57 ur, v visokošolskih knjižnicah 22 ur, v splošnih 28 ur in specialnih 23 ur. Knjižnice so za izobraževanje zaposlenih namenile 341.708 EUR. Povprečna ura izobraževanja zaposlenega je stala 7,7 EUR, v nacionalni knjižnici 3 EUR, v visokošolskih 9 EUR, v splošnih in specialnih knjižnicah pa nekaj več kot 8 EUR. Povprečni strošek izobraževanja na zaposlenega v slovenskih knjižnicah je bil leta 2014 156 EUR, v splošnih knjižnicah 177 EUR, v visokošolskih 138 EUR, v nacionalni knjižnici 121 EUR in v specialnih knjižnicah 78 EUR.

Nacionalna knjižnica

Nacionalna knjižnica izvaja organizirano usposabljanje uporabnikov za uporabo knjižnice. Skupinskega usposabljanja se je udeležilo 805 uporabnikov, ki so se skupaj usposabljali 184 ur. V vseh primerih usposabljanja je šlo za usposabljanje za uporabo elektronskih virov. Udeleženec usposabljanja se je v povprečju usposabljal 14 minut. Zaposleni v nacionalni knjižnici so se izobraževali 5.893 ur, od tega je bilo 75 % oziroma 4.420 ur bibliotekarskega izobraževanja. V izobraževanje so bili vključeni 103 zaposleni, od tega je bilo 77 takih, ki so bili deležni bibliotekarskega izobraževanja. Nacionalna knjižnica je za izobraževanje zaposlenih namenila 17.953 EUR, kar predstavlja 0,2 % vseh odhodkov knjižnice.

Tabela 3: Visokošolske knjižnice

	Univerza v Ljubljani	Univerza v Mariboru	Univerza v Novi Gorici	Univerza na Primorskem	Samostojni visokošolski zavodi
Število knjižnic, ki so usposabljale uporabnike	25	6	1	1	7
Število ur usposabljanja uporabnikov	5.012	1.069	30	94	740
Število udeležencev usposabljanja	20.188	7.756	100	701	2.845
Število ur usposabljanja za uporabo elektronskih virov	2.582	604	29	59	268
Število udeležencev usposabljanja za uporabo elektronskih virov	11.765	4.827	100	280	2.425
Visokošolske ustanove, ki so vključile usposabljanje študentov za uporabo knjižnice v študijski program	12	1	1	1	13

Vir podatkov: BibSiSt Online (<http://bibsist.nuk.uni-lj.si/>), 2015

V letu 2014 je 50 od 83 visokošolskih knjižnic izvajalo različne oblike usposabljanja za uporabo knjižnice. Usposabljanje je izvajalo 63 % knjižnic Univerze v Ljubljani, 46 % Univerze v Mariboru, 61 % knjižnic samostojnih visokošolskih zavodov ter knjižnici Univerze na Primorskem in Univerze v Novi Gorici. Poleg tega je imelo 28 fakultet oziroma samostojnih visokošolskih zavodov v svoj študijski program vključeno tudi usposabljanje uporabnikov za uporabo knjižnice.

Slovenske visokošolske knjižnice so v letu 2014 izvedle skupaj 6.945 ur usposabljanja uporabnikov, ki se ga je udeležilo 31.590 študentov in visokošolskih učiteljev

oziroma 37 % potencialnih uporabnikov visokošolskih knjižnic. Največ potencialnih uporabnikov se je usposabljal v knjižnicah na Univerzi v Ljubljani (42 %) in na Univerzi v Mariboru (40 %), sledijo jim knjižnice samostojnih visokošolskih zavodov (28 %) ter knjižnici Univerze v Novi Gorici (15 %) in Univerze na Primorskem (11 %). Udeleženec usposabljanja se je v knjižnici Univerze v Novi Gorici povprečno usposabljal 18 minut, v knjižnicah samostojnih visokošolskih zavodov 16 minut, v knjižnicah Univerze v Ljubljani 15 minut, v knjižnicah Univerz v Mariboru in Univerze na Primorskem pa 8 minut.

Skupaj 28 oziroma 34 % visokošolskih knjižnic je svoje uporabnike usposabljal za uporabo elektronskih virov. Usposabljanj se je udeležilo 19.397 uporabnikov oziroma 23 % vseh potencialnih uporabnikov visokošolskih knjižnic.

Zaposleni v visokošolskih knjižnicah so se v letu 2014 izobraževali skupaj 6.356 ur, od tega je bilo 4.445 ur oziroma 70 % izobraževanja namenjenega bibliotekarskim vsebinam.

Udeleženec se je v povprečju izobraževal 22 ur, največ, 29 ur, na Univerzi v Ljubljani in na samostojnih visokošolskih zavodih. Sledijo Univerza na Primorskem s 15 urami, Univerza v Mariboru z 11 urami in Univerza v Novi Gorici z 8 urami na udeleženca. Za uro izobraževanja so na Univerzi na Primorskem porabili 62 EUR, na Univerzi v Novi Gorici 11 EUR, na Univerzi v Ljubljani in na Univerzi v Mariboru 9 EUR, medtem ko so samostojni visokošolski zavodi porabili 5 EUR za uro izobraževanja.

Specialne knjižnice

V letu 2014 so v 115 specialnih knjižnicah 1.263 ur namenili za usposabljanje uporabnikov za uporabo knjižnice. Od tega so 879 ur porabile za usposabljanje za uporabo elektronskih virov. Vseh udeležencev usposabljanja je bilo 2.864 ali 9 % potencialnih uporabnikov specialnih knjižnic, od tega je bilo 1.237 udeležencev individualnega usposabljanja. V povprečju so knjižnice za individualno usposabljanje uporabnikov porabile 52 minut na enega udeleženca individualnega usposabljanja.

V letu 2014 je bilo v specialnih knjižnicah skupaj zaposlenih 209 oseb. Zaposleni v 115 specialnih knjižnicah so se v tem letu udeležili različnih oblik izobraževanja, ki je v celoti trajalo 1.932 ur, udeležilo pa se ga je 84 oseb. V povprečju se je vsak udeleženec izobraževal 23 ur, največje število udeležencev izobraževanja je bilo iz knjižnic s področja znanosti. Iz vladnih knjižnic se je 19 udeležencev izobraževalo skupaj 569 ur (povprečno 30 ur na udeleženca), 16 udeležencev iz knjižnic s področja kulture pa skupaj 385 ur (povprečno 30 ur na udeleženca). Iz knjižnic s področja industrije in trgovine so se 4 udeleženci izobraževali skupaj 63 ur, torej v povprečju manj kot 16. Društvene knjižnice o izobraževanju osebja niso poročale.

Celotni stroški izobraževanja vseh zaposlenih so skupaj znašali 16.369 EUR, povprečno 194,87 EUR na udeleženca izobraževanja. Pri tem je treba upoštevati, da se zaposleni v društvenih knjižnicah niso udeleževali izobraževanj. Največ sredstev na udeleženca izobraževanja so namenile knjižnice s področja zdravstva, in sicer 653 EUR. Vladne knjižnice so za udeleženca izobraževanja prispevale 266 EUR, knjižnice s področja kulture 155 EUR, knjižnice s področja industrije in trgovine pa 139 EUR na udeleženca. V povprečju so knjižnice za uro izobraževanja namenile 8,47 EUR. Najdražje je bilo izobraževanje na področju zdravstva (38 EUR), medtem ko so vladne knjižnice porabile za uro izobraževanja zaposlenega 8 EUR.

Tabela 4: Splošne knjižnice

Splošne knjižnice izvajajo različna usposabljanja za samostojno uporabo knjižnice in s tem prispevajo k razvijanju informacijske pismenosti svojih uporabnikov.

Splošne knjižnice so v letu 2014 izvedle 29.819 ur usposabljanj, ki se jih je udeležilo 110.436 oseb oziroma 5 % potencialnih uporabnikov. Od tega je bilo 8.358 ur skupinskih usposabljanj, ki se jih je udeležilo 82.282 uporabnikov. Kar 38 % oziroma 3.192 ur skupinskega usposabljanja je bilo namenjenih za uporabo elektronskih virov, teh usposabljanj se je udeležilo 29.685 uporabnikov.

Individualno usposabljanje so splošne knjižnice izvedle v obsegu 21.461 ur, udeležilo se ga je 28.154 uporabnikov. Od tega je bilo za uporabo elektronskih virov namenjenih 8.971 ur usposabljanja, udeležilo pa se ga je 12.912 uporabnikov knjižnic.

Udeleženec usposabljanja se je v povprečju usposabljal 16 minut.

Od skupaj 58 osrednjih knjižnic je usposabljanje uporabnikov izvajalo 52 oziroma 90 % knjižnic, med njimi vse knjižnice na Gorenjskem, Goriškem, Pomurskem, Spodnjepodravskem in Štajerskem območju. Največ udeležencev usposabljanja (33.925) je bilo na Osrednjeslovenskem območju.

Največjo udeležbo na usposabljanju uporabnikov za uporabo elektronskih virov so imele knjižnice na Gorenjskem (10.296 udeležencev) in Osrednjeslovenskem območju (9.379 udeležencev).

Udeleženec usposabljanja za uporabo knjižnice se je v povprečju največ usposabljal na Osrednjeslovenskem območju, in sicer 33 minut, na Koroškem območju 19 minut, na Celjskem območju pa 11 minut. Za uporabo elektronskih virov se je udeleženec usposabljanja v povprečju največ usposabljal na Osrednjeslovenskem (47 minut), Celjskem (17 minut) in Koroškem območju (12 minut). Stalno strokovno usposabljanje knjižničarjev ima pomembno vlogo pri zagotavljanju kakovostnih knjižničnih storitev za uporabnike.

Slovenske splošne knjižnice so za leto 2014 poročale o skupnem trajanju izobraževanja v obsegu 30.037 ur, ki se ga je udeležilo 1.088 od skupno 1.404 zaposlenih oseb. Za izobraževanje zaposlenih je bilo porabljenih 247.942 EUR. Na udeleženca izobraževanja so knjižnice porabile 228 EUR, za eno uro izobraževanja pa so namenile 8,25 EUR.

Območje	Število ur izobraževanja zaposlenih	Število udeležencev izobraževanja	Sredstva, porabljena za izobraževanje zaposlenih (EUR)	Število ur izobraževanja na udeleženca izobraževanja	Sredstva, porabljena za izobraževanje na udeleženca (EUR)
Celjsko	3.239	115	24.578,67	28,17	213,73
Dolenjsko	5.198	127	37.674,70	40,93	296,65
Gorenjsko	2.920	114	29.714,65	25,61	260,65
Goriško	1.709	71	19.693,21	24,07	277,37
Koroško	1.187	36	10.574,12	32,97	293,73
Obalno-kraško	2.600	70	17.370,39	37,14	248,15
Osrednjeslovensko	8.676	353	66.055,59	24,58	187,13
Pomursko	845	43	9.393,32	19,65	218,45
Spodnjepodravsko	1.064	42	7.261,00	25,33	172,88
Štajersko	2.599	117	25.626,37	22,21	219,03
Skupaj Slovenija	30.037	1.088	247.942,02	27,61	227,89

Vir podatkov: BibSiSt Online (<http://bibsist.nuk.uni-lj.si/>), 2015

V letu 2014 so se največ izobraževali zaposleni v splošnih knjižnicah na Osrednjeslovenskem (8.676 ur) in na Dolenjskem območju (5.198 ur). Največ udeležencev izobraževanj (353 oziroma 32 % vseh udeležencev) je prihajalo iz Osrednjeslovenskega območja. Za izobraževanje zaposlenih je bilo v letu 2014 namenjenih 247.942 EUR, največ na Osrednjeslovenskem območju (66.056 EUR oziroma skoraj 27 %).

Damjana Tizaj Marc, Eva Kodrič-Dačić, Stanislav Bahor,
Gorazd Vodeb, Milena Bon, Bina Trplan,
Center za razvoj knjižnic,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Zrcaljenje etike v knjižničarjevem delu: Knjižničar je ponosen na svoj poklic, ljudje nanj

Dvajsetletnico Etičnega kodeksa slovenskih knjižničarjev je Zveza bibliotekarskih društev Slovenije obeležila na Bledu v Knjižnici Blaža Kumerdeja (9. 11. 2015). Povabilo na dogodek z naslovom Ali je etika le estetika?, ki ga je spremljal opomnik morebitnega ravnanja knjižničarjev, ni privabilo pričakovanega števila udeležencev za tako obletnico. Odločitev za udeležbo je bila obremenjena z dvomi o vsebini dogodka in njenem namenu, ki bi opravičeval službeno odsotnost (tudi Bled s »kremšnito« ni pri tem pomagal!). Kar je škoda. Izkazalo se je, da je bila izbrana kombinacija predavateljev učinkovita za uspešno izveden dogodek. Po lastni presoji so oblikovali sproščene predstavitve svojega dela, pogleda na etiko in različnost se je uspešno povezala v skupno demonstracijo pomena sprejemanja (ponotranjenja) in udejanjanja etičnega kodeksa pri delu organizacije.

Udeleženci smo bili soočeni z odsevom etičnega delovanja dveh zasebnih organizacij oziroma dveh njihovih vodilnih oseb, ki sta etiko skupaj z estetiko uvrstili na najvišji nivo svojega delovanja. Ta nivo tudi uresničujeta. Svoj ugled gradita na ustvarjalnosti, znanju, ki ju delita z drugimi, in z lastnim zgledom. Danica Purg svoj uspeh ne vrednoti le s priznanji, ki jih je prejela IEDC Poslovna šola Bled za program izobraževanja vodilnih managerjev, v katerem je poudarjen trajnostni razvoj, razvijanje etičnih standardov in inovacij. Bolj kot to jo nagrajuje povratna informacija udeleženca, da je po izobraževanju postal še »boljši človek«. Aljoša Bagola, izvršni direktor Pristop Creative, vgrajuje etiko v svoje ustvarjalno delo, ko se s posluhom odziva na družbeno problematiko. Znanje je zanj »učinkovito povezovanje informacij, ki so na vsakem koraku.« Z upoštevanjem realnosti prostora se trudi v oglaševalstvu »kakovostno spremeniti obnašanje ljudi.«

Melita Ambrožič, ki je vodila skupino za pripravo Etičnega kodeksa slovenskih knjižničarjev, potem ko smo po letu 1991 prenehali spoštovati skupne jugoslovanske Smernice za profesionalno obnašanje knjižničarjev, je skupaj s Tomažem Beštrom nanizala dovolj iztočnic za razmišljanje o etiki v neprofitni organizaciji, ki opravlja poslanstvo. Vsak se je lahko vprašal (in spraševali ter pogovarjali o dilemah naj bi se kar največkrat!), kako uresničuje načela Kodeksa, ko opravlja dela za udejanjanje poslanstva knjižnice, katere narava je delati dobro (npr. Kaj smo povzročili, ko nismo izpolnili vprašalnika NUK s statističnimi podatki o delu knjižnice? Imam pravi argument, zakaj nisem odobril nakupa določenega naslova? Smo ravnali prav, ko smo uvedli računanje članarine? Kaj sporočam uporabnikom, ko pred njimi berem Lady? Sem sodelavce nagovarjal dovolj prijazno, a strokovno? Sem uporabljal strokovne izraze, ne da bi uporabniku razložil njihov pomen? Ali vem, kje ima naša knjižnica javno objavljen Kodeks? Zakaj Kodeksa ne predstavim skupinam, ki jih uvajam v knjižnico? Kaj sem povzročil, ker nisem navajal pravih podatkov?

Sem z delom za podeljeno funkcijo dovolj prispeval k programu stanovskega društva? ipd.). Notranji monolog se je pod vtisom prejšnjih govorcev spreminjal v tihi dialog med javno in zasebno organiziranim delom. Skupno obema je delo za učinek. Tudi knjižnica dela ne opravlja »zaradi dobrih namer, ampak ker hoče v družbi nekaj narediti, karkoli je že njeno poslanstvo«, opozarja na značilnost neprofitnih organizacij Peter Drucker (V Obvladajte sebe in nato podjetje; bodite zgled, IEDC. Poslovna šola Bled, 2005, str. 9). V primerjavi z zasebnim, ki se načelno sam odloča, kako globoko bo povezal svoje delovanje s skupnim dobrim, pa je javna knjižnica brezpogojno s poslanstvom sprejela tudi pravila poklicnega etičnega ravnanja. Ko je Tomaž Bešter nízal okoliščine raztezljivega prostora informacij: rast količine informacij, zasebnost, prost dostop, intelektualna lastnina, izobraževanje, smo se zavedali, kako je Kodeks pomemben, in še bolj bo, ko bomo razreševali dileme, da bomo sledili njegovemu pozivu: »zmeraj je možno delati bolje«.

Knjižničarja v javnih knjižnicah k temu zavezujejo Splošna deklaracija človekovih pravic (1948) in druga pravna zagotovila o varstvu človeka in sonaravnem razvoju sveta. S ponotranjenimi temeljnimi vrednotami (dostojanstvo, svoboda, pravičnost, mir) prispeva v poklicnem delu soodgovorno k humanemu razvoju družbe, ko uresničuje poslanstvo (javne) knjižnice. Vodijo ga znanje, samospoštovanje in načela poklicnega etičnega kodeksa. Bešter pravi, da se v njih zrcali »knjižničarjev odnos do sebe, stroke. Javnosti pove, kakšni smo. Po tem nas vrednoti.«

Izkušnje iz delavnic za knjižničarjevo delo z uporabniki so NUK, Enoto za razvoj knjižničarstva, kasneje Center za razvoj knjižnic, spodbudile k zapisu predloga, da ZBDS oblikuje uporabnikove knjižnične pravice. Seznanjen s pravicami bo lažje izbiral storitve, jih uporabljal v skladu s pravili, kar bo, ne nazadnje vplivalo na manj zapletov pri uporabi knjižničnih storitev in na bolj objektivno vrednotenje knjižnične dejavnosti. Koristen pripomoček za organizacijo skupine in njeno delo bo organizator našel v Smernicah za oblikovanje, sprejem, spremljanje, spreminjanje in preklic strokovnih priporočil (strokovnih standardov). Potrdil jih je Nacionalni svet za knjižnično dejavnost (2015). NUK, Center za razvoj knjižnic jih je pripravil za posodobitev standardov, a so kot model strokovne priprave dokumenta s prilagoditvijo primerne tudi za druge vsebine.

Ob Smernicah nam je Center pod naslovom Novosti v knjižničnem sistemu Slovenije (10. 11. 2015) predstavil še druge, nadvse koristne strokovne pripomočke, podlage in podatke za dobro načrtovanje in izvajanje knjižničnih programov v knjižnicah. Pripravil jih sam in v sodelovanju z zunanjimi inštitucijami: spletno aplikacijo mreže splošnih knjižnic na GIS (Vlasta Vodeb, Urbanistični inštitut), rezultate statističnih meritev (Damjana Tizaj), stanje in delo osrednjih območnih knjižnic (Milena Bon in Bina Trplan), družbeni vidik dostopnosti informacij na podeželju (Gorazd Vodeb), možnosti vključevanja knjižnice za osebe z oviro branja v knjižnični sistem (Eva Kodrič-Dačić).

V njih se zrcali dosedanje delo knjižničarjev javnih knjižnic, zbrano in preoblikovano v spodbudo za delati dobro, bolje. Izziv je ponudila Tanja Čelebič (UMAR) s podatkom iz njihove ankete, da ljudje najpogosteje ne uporabljajo knjižnic zaradi pomanjkanja časa in zanimanja zanje. Priložnost, da knjižnice uresničijo, kar obljublajo: delamo dobro, drugače in tudi to, kar drugi ne delajo, da človeku prihranimo čas, energijo, denar za dobre rezultate in počutje. Z znanjem in ustvarjalnostjo bodo našle primerne vsebine in poti, da se bodo spremenili anketni rezultati stanja kulture v Sloveniji.

Preživela sem dva knjižničarsko strokovno bogata dneva, ki bosta v prihodnosti tudi sooblikovala knjižničarjevo etiko. Če niste bili zraven, vsa vsebina je dostopna na klik!

Silva Novljan

Reminiscenca na kongres ZBDS 2015 »Upravljanje znanja v knjižnicah« *Ali pravljica o pametnem telefonu*

Slika 1: Mirko Nidorfer

Na prvem knjižničarskem posvetovanju v svoji knjižničarski karieri sem bil že l. 1987, ko sem bil še komaj dobrih pol leta v službi v Univerzitetni knjižnici Maribor in sem od takrat bil skoraj na vseh posvetovanjih, sem si včasih že rekel, da več ne grem na posvetovanja, saj se nekatere stvari ponavljajo kot budistični molilni mlinček in se nikamor ne premaknemo in v nekaterih stvareh kar capljamo in capljamo.

To bi se mi letos skoraj zgodilo, saj so me zaradi pomanjkanja finančnih sredstev v javni upravi črtali v službi iz seznama kot nepotrebno izobraževanje. Pa mi je potem po »diplomatski« potji uspelo, da sem dobil potrditev za udeležbo na kongresu.

Ni mi pa uspelo izkoristiti paketa »Skupaj smo močnejši«, saj sem star (mlad) 55 let in verjetno bi težko našel kakšno knjižničarko/bibliotekarko pod 35 let, ki bi se z mano skupaj prijavila. Niti se nisem potrudil, da bi iskal po kakšnem družbenem omrežju to povezavo.

V zadnjih letih je skoraj stalna ekipa ZBDS, ki pripravlja kongres ZBDS, uspela vpeljati kar nekaj uspešnih novitet, ustvarjalnih izzivov za udeležence in nekaj tega sem pričakoval tudi letos.

Že pred posvetovanjem so nas prijazno nagovarjali po elektronski pošti. Še posebej mi je bilo všeč tisto sporočilo: »Ali vam je že kdo povedal, da preživimo preveč časa na pametnih telefonih? Naslednji teden, vsaj prve tri dni, vam priporočamo, da jih daste na stran.«

To mi ni bilo težko realizirati, saj sem takrat bil že skoraj dober mesec brez telefona: 10 let stari mobi, zlepljen z lepilnim trakom, mi je dokončno »crknil«; za nakup novega »pametnega« telefona pa sem nekako kolebal, ker sem malo dvomil v to pametnost telefona in se resno spraševal, ali bo sedaj telefon bolj pameten kot jaz z mojimi možgani, ki so največji dosežek stvarstva, z vsemi nevroni in ožičenji bistveno bolj komplicirani kot kakršen koli robot.

Na kongresu ZBDS s pametnimi telefoni (PT) ni bilo take discipline, saj so marsikateri/re veselo sukali te svoje PT-je, tablice in podobne moderne informacijske igračke in včasih sem v odmoru kar nekaj časa čakal koga, ki se je »pogovarjal« s PT-jem oz. nekom po PT-ju, da ga je odložil in se obrnil z očmi proti meni, da sva se lahko začela pogovarjati. V takih trenutkih sem se spomnil preteklih posvetovanj iz starih časov, ko smo kje na Bledu ob kavi, čaju ali kozarčku piva diskutirali brez teh informacijskih motilcev življenja.

Zakaj sem se sploh odločil za to moje pisanje, reminiscenco? Predvsem zaradi tega, ker je letos bila posebna novost, da organizatorji niso predvideli nobenih diskusij udeležencev in ni bilo nobene komunikacije (odziva) med predavatelji in udeleženci kongresa. In to me je zopet odpeljalo v stare čase, ko smo kje na Bledu diskutirali skoraj bojevito, strastno, tako da so moderatorji »potili križev pot«, da so nas uspeli umirjati. In potem smo diskutirali pozno v noč ali v diskoteti, na sprehodu, v sobah: med njimi so nekateri že pokojni kot Breda Filo, Bruno Hartman, Zlata Dimec in še živeči Rajh, Kanič, Južnič, Kobe, Ambrožič, Urbanija, Bahor, Vidmar ... In tako sem letos čutil v zraku neko praznino, prazen vakuum, indiferentnost udeležencev in morda so se zato še toliko bolj vsi živahno ukvarjali z informacijskimi motilci. In ker ni bilo te diskusije, mi je ostalo veliko vprašanj, neizrečenih besed, zapiskov, ki sem si jih sproti delal (pisal sem z nalivnim peresom na papir, ne na tablice!) in te svoje neizrečene misli, stiske, dvome sem se odločil zapisati in javno objaviti.

Ob nekaterih predavanjih sem se še posebej ustavil z razmišljanjem. Ob uvodnem predavanju, ki ga je imela Sinikka Sipilä, me je nagovoril še posebej film, ki je prikazoval, kako gre neki Afričan, knjižničar s prenosniki na ulico med predvidoma informacijsko nepismene domačine in pride do skupine Afričanov, ki se med sabo živahno pogovarjajo in jim razdeli te prenosnike in sedaj naenkrat začne vsak »buljiti« v zaslon prenosnika in se tako izobražuje.

Ob tem sem se vprašal, ali je to res napredek? Prekinili smo živo komunikacijo med ljudmi, jim ponudili informacijsko komunikacijo, ko sedaj komunicira z vsem svetom, samo ne več s tistim, ki sedi zraven njega nekaj centimetrov od-

daljen. Je to res napredek? Ali pa je to vsiljevanje zahodnjaškega (evropocentričnega) napredka?

Je to demokracija, svoboda, ali pa morda moderno informacijsko suženjstvo, neokoloniazacija? Včasih so pošiljali misijonarje, in če oni niso uspeli, so poslali vojsko, da jih je prisilila v demokracijo (vmes seveda nekaj pobila); danes pa pošiljajo misijonarje v obliki knjižničarjev s prenosniki. Vprašanja mi ostajajo nedorečena in neodgovorjena.

Vesel sem bil predavanj, razmišljanj obeh lanskim Čopovih nagrajencev. Se jima malo pozna, da sta še iz stare šole (prejšnjega stoletja) in da imata že nekaj bibliotekarske kilometrine in razmišljata neobremenjeno, kritično, celo kot kakšna grška modreca.

Resmanova je poudarjala pomen vrednot, ki se ne spreminjajo in da smo uspešni, kolikor so uspešni uporabniki. In da smo bolj spodbujevalci znanja kot pa upravljalci znanja. In ob tem sem razmišljal: saj nismo bogovi, da bi upravljali (manipulirali) s človeškim znanjem. Čeprav nas kdaj pa kdaj zamika v stilu srednjeveški menihov Umberta Eca, da imamo ključne svetega grala, da smo lastniki in varuhi človeškega znanja, centri moči; čeprav se ti centri moči, obvladovanja potrošniške družbe (državljanov) zmeraj bolj selijo v trgovske centre (moči) od različnih qlandij (pametnih nakupov!), evroparkov (EU je trgovina ne kultura) in knjižnice na tem konkurenčnem trgu zmeraj bolj prevzemamo filozofijo, psihologijo nakupovalnih centrov in se počasi spreminjamo v lunaparke, zabaviščne centre in zmeraj manj v centre, kjer se lahko človek umiri, meditira, ure in ure bere knjige ali kot pravi Jančar: »Podoba osamljenega bralca s knjigo, pa če je še tako osladno romantična, je v tej civilizaciji nenadomestljiva. Ne vemo, kaj se tam, kjer je nekdo sam in bere, dogaja in ni tehnologije, ne računalniške in ne televizijske, ki bi si lahko ta proces ogledala. Podoba, ki govori o neizrekljivi skrivnosti človeškega uma in doživljanja. Skratka, svet bo razdeljen na manjšino, ki bo brala in večino, ki tega ne bo počela« (O knjigah in drugih demonih. V: Nedelo, 17. 9. 1995).

Ob Krstulovičevih dilemah digitalne dobe sem razmišljal o nesmislu, kako se ne moremo v slovenskem knjižničarstvu dogovoriti o eni centralni digitalni knjižnici, in imamo vsaj 13 ali več digitalnih knjižnic, kjer drago plačujemo računalniške platforme, ki jih lastniki vsaki knjižnici posebej zaračunavajo. Če smo se lahko dogovorili za enoten online bibliografski sistem in servis COBISS, kakršno koli že imamo mnenje o njem. Žal, ne razumem tega non sensa. Tudi Krstulović ni dal tega odgovora. Niti ni bilo dane možnosti za diskusijo, kjer bi lahko razpredali vsaj misli o tem problemu.

Dr. Brečkova kot strokovnjakinja za upravljanje znanja nam je razprostrirala krila, kaj je znanje, učenje, procesi učenja ... In ob tem sem se spraševal, ali je človek res samo skupek znanja, učenja, vseživljenjskega učenja? Ali ni še zraven nekaj čustev, duhovnosti, duševnosti, ljubezni in še kaj? In ob tem ostaja dilema: ali sem jaz pametnejši ali je moj telefon pametnejši?

Posebna poslastica predavanj mi je bil mag. Prosnik z umetnostjo sobivanja v znanju in neznanju. Kot uporabnik knjižnic, kot strastni bralec, bralec za dušo nam je Prosnik »knjižničnim strokovnjakom«, posedovalcem (upravljalcem) znanja nalil čistega vina.

Kot prvo že s tem, da je z nami poslušalci (strokovnjaki) neposredno komuniciral iz oči v oči brez informacijskih motilcev (prezentacije na zaslonu) in s kupom knjig, iz katerih nam je bral odlomke. In nam na koncu položil na dušo in v srce, da so osnovna naloga knjižničarja ljudje.

Mene pa zmeraj pošiljajo samo na izobraževanja obvladovanja informacijske tehnologije: kako moram obvladati enkrat tako verzijo COBISS-a in drugič zopet novo verzijo COBISS-a, kot da sem največji računalniški debil (heker). Še nihče me ni nikoli poslal na seminar, delavnice obvladovanja medčloveških odnosov, najprej seveda med sodelavci in potem poznavanja komuniciranja z uporabniki. Vse to se seveda vse življenje učim volontersko povsem sam. Po mojem bi me prej poslali na izobraževanje o vrtnarstvu, ker sem pač že v prejšnji službi po sili razmer postal tudi »knjižničarski vrtnar«, ko mi je sodelavka ob odhodu v penzijo pustila cel botanični vrt v knjižnici, poleg knjig seveda.

Prijetno sem bil presenečen nad izbiro lokacije podelitve nagrade Kalanovega sklada dr. Meliti Ambrožič v Stolnici sv. Janeza Krstnika. Ker sem pred leti veliko hodil na knjižnična posvetovanja v Avstrijo ali Nemčijo, je tam bilo normalno, da je bila v okviru posvetovanja sv. maša v stolnici, ki jo je vodil kak škof in je bila posvečena knjižničarjem oz. za uspeh posvetovanja. Ko sem predlagal l. 2000 organizacijskemu odboru posvetovanja v Mariboru, da bi vključili tako duhovno ponudbo, so me vsi samo čudno gledali.

Res pa je, da se sedaj sprašujem o smiselnosti izbire lokacije podelitve Kalanovih nagrad prav v stolnici, ali je to najbolj primerna izbira, ali ne bi bila bolj smiselna v kakšnem hramu znanja – knjižnici, kot je to podelitev Čopovih nagrad v NUK-u. Ne bi imel nič proti, če bi podeljevali neko nagrado Stanislavu Bahorju za »Pisno dediščino samostanskih in cerkvenih knjižnic v Sloveniji« v kakšnem samostanu.

Seveda pa sedaj ob nočnih urah v miru prebiram Melitin nagrajeni članek »Strokovna dediščina naših predhodnikov: pogled nazaj, da bi videli naprej«. Na srečo je še takrat izhajal zbornik ob kongresu. Sedaj si takega užitka branja ne bi mogel več privoščiti ob samo objavljenih spletnih izvlečkih. Sicer pa, kdo ima danes še čas brati ob takšnem tempu življenja, ob vseh spletnih pajkovih mrežah, ob gugljanju, ob facebukanju. Ja, tudi mi, ostanki, bralnih knjižničarjev, se počasi transformiramo v dinosavre spletnih novic, robotčke nepismenih bralnikov, notesnikov, tablic ...

Glede na to, da imamo v Mariboru ogromno čudovitih knjižnic, med njimi je zadnja najmodernejša knjižnica Medicinske fakulteta, ki je bila od kraja posvetovanja oddaljena samo za skok čez Stari most, mi je manjkalo in marsikomu drugemu ogled in sprehod po kakšni knjižnici.

Kjer koli sem bil v tujini na posvetovanju in tudi na IFLI na Danskem, ni bilo posvetovanja brez te sladice večernega sprehoda po knjižnici v stilu Umberta Eca.

Kakšen »menu« posvetovanja z več hodi bi meni najbolj ustrejal glede na moje skoraj 30-letno delo v knjižnicah in glede na to, da sem že zelo specializiran glede knjižničnih okusov. Kot prvo bi imel vsaj za 50 % manj predavanj – polnjenja razumskega dela pomnilnika možganov.

Drugo polovico posvetovanja bi namenil raznim delavnicam: stres na delovnem mestu, delavnica za osebnostno rast, delavnica o kozmetiki, urejenosti na delovnem mestu, družabnim igram, meditaciji, jogi, rekreaciji, tečaju fotografiranja, slikarskemu tečaju, reikiju, tai-čiju, orientalskemu plesu, teku, nordijski hoji, tibetanskim vajam in še kaj. Vse to, kar v vsakdanjem življenju počnem 24 ur, ne samo to, da sem bibliotekar, da sem v službi, ampak, da živim kot človek.

In naj zaključim s svojo že zelo staro mislijo, ki pa je še zmeraj aktualna in v skladu, kar je zapisal mag. Krstulović letos na kongresu ZBDS: »Klasična in digitalna knjižnica bosta v prihodnosti delovali druga ob drugi. Vsaj še nekaj časa.« Davnega l. 1997 sva imela z dr. Jožetom Urbanijo na posvetovanju v Portorožu uvodno predavanje, kjer sem v svojem delu predavanja zapisal: »V tej informacijski džungli vidim vlogo knjižničarja kot vodnika, usmerjevalca, animatorja na poti bralca, ki išče od-rešitev (odgovor) na svoje temeljne potrebe v branju knjige. Zakaj sploh govorim o branju? Hipertekstualno branje (kombinacija teksta, videa, zvoka itd.) je prej gledanje kot branje, ki raztresa miselni proces, ki obremenjuje naenkrat preveč čutov in s tem utruja in ne sprošča ustvarjalne domišljije, ker ponuja preveč izdelanih obrazcev« (Izzivi, bojzani in pričakovanja. V: Knjižnica 41 (1997) 2/3, str. 14).

Sedaj, ko prebiram najnovejše študije o nevrofizioloških raziskavah možganov in vplivu računalniškega/spletnega branja na človeške možgane, se čudim samemu sebi, kako sem že takrat videl (vizioniral, sanjal) procese, ki se bodo dogajali v 21. stoletju.

Drugače pa to moje pisanje in razmišljanje lahko vzamete malo z rezervo, saj to piše človek, ki je še malo zasvojen s klasičnim branjem knjig in njihovim vonjem in okusom in se bori s svojim pametnim telefonom kot don Kihot z mlini na veter z ontološkim vprašanjem po Shakespearju: biti ali ne biti – biti ali ne biti človek – biti ali ne biti pameten telefon.

Miroslav Nidorfer,

Ministrstvo za obrambo, Center vojaških šol, Knjižnični informacijski založniški center, Kadetnica Maribor

Po nova znanja za knjižnico, 2. del – v Stoke-on-Trent v Veliko Britanijo

V zdravstvenem kotičku Mestne knjižnice Ljubljana bi radi našim uporabnikom ponudili kar največ nasvetov, kaj lahko sami storijo za svoje zdravje, tudi s pomočjo knjižnice. Želeli smo primerjati naše dejavnosti za dvig zdravstvene pismenosti z britanskimi in pridobiti kakšno novo idejo za delo z uporabniki, še posebej s starejšimi in dementnimi. Prav s tem namenom smo v okviru programa Erasmus+, Mobilnost osebja za izobraževanje odraslih v projekt »Po nova znanja za knjižnico« vključili tudi delovni obisk na temo razvijanja zdravstvene pismenosti. S pomočjo sodelavk iz Centralne medicinske knjižnice in preko virov na spletu smo poiskali ustanovo, ki je na področju širjenja zdravstvene pismenosti v knjižnicah med najbolj aktivnimi v Veliki Britaniji. Linda Clark, ki se v oddelku za javno zdravje občinske uprave mesta Stoke-on-Trent (Public Health Directorate, City of Stoke-on-Trent) ukvarja s področjem zdravstvene pismenosti in s povezovanjem z območno splošno knjižnico, je prijazno in hitro odgovorila že na naš prvi poizkus navezovanja stikov. Po ureditvi vse papirologije, ki je potrebna pri evropskem projektu in za vzpostavitev novega partnerstva, sem konec maja (18.–22. maj 2015) odpotovala v severo-zahodni del Anglije (West Midlands) v Stoke-on-Trent.

Slika 1: Stoke-on-Trent – ulica v industrijskem predmestju

Mesto Stoke-on-Trent je glavno mesto grofije Staffordshire. Po velikosti je to univerzitetno mesto podobno Ljubljani in je že od 17. stoletja znano kot središče lončarske in porcelanske obrti. Žal zaradi cenejšega uvoza tudi ta industrija zadnja desetletja propada, kar se vidi tudi v padanju družbenega standarda. Varčevalnim ukrepom zadnjih let ni ušla niti mestna knjižnica (Stoke-on-Trent City Libraries and Archives), ki je v zadnjih petih letih morala zapreti tri knjižnice in zmanjšati število zaposlenih za približno polovico. Da prebivalci ne bi premočno občutili zaprtja krajevnih enot, si pomagajo tudi s prostovoljskimi knjižnicami. Sedež Libraries and Archives je City Central Library v sodobnem centru mesta (Hanley), kjer so shranjeni tudi arhivi grofije Staffordshire. Poleg centralne imajo še šest krajevnih knjižnic - mesto Stoke-on-Trent je namreč nastalo z združitvijo šestih manjših mest (Stoke-upon-Trent, Hanley, Burslem, Tunstall, Longton in Fenton).

Naša gostiteljica Linda je skupaj z Janet Thursfield, direktorico knjižnice v Stoke-on-Trentu, pripravila pester in resnično zanimiv program. Trije dnevi so bili namenjeni obiskom v enotah knjižnice v Stoku, zadnja dva dneva pa gostovanju v birminghamski knjižnici in knjižnicah Idea Store v Londonu.

V tokratnem članku predstavljam svoje bivanje v Stoku, v prihodnjih številkah Knjižničarskih novic pa bom predstavila tudi izkušnje in vtise iz Londona in Birminghama.

Prvi dan mi je Linda predstavila svoje delo koordinatorke med javno upravo mesta (Civic Centre) in knjižnicami pri osveščanju javnosti o pomenu zdravja. Poleg organizacije projektov (sklopov predavanj, delavnic, izobraževanja prostovoljcev, delovanja v šolah ...) vodi tudi knjižnico strokovne literature za tiste, ki se poklicno ukvarjajo z zdravjem prebivalstva, na primer socialni delavci, predavatelji na delavnicah, negovalna služba. Gradivo v Public Health Information Service (PHIS) sestavljajo poleg manjšega števila strokovnih knjig večinoma periodika, razna poročila, serijske publikacije in CD-romi. Najzahtevnejše, strogo medicinsko gradivo za zdravnike in študente medicine je na voljo v bogatih univerzitetnih medicinskih knjižnicah. Prostor PHIS je v enoti splošne knjižnice v najstarejšem delu mesta (Stoke Local Services Centre), vendar sam PHIS organizacijsko in finančno ne sodi pod splošno knjižnico, temveč pod oddelek za javno zdravje mestne uprave. Tudi sicer je sodelovanje med različnimi direktorati v Angliji veliko obsežnejše in bolj prepleteno kot v Sloveniji. Tako na primer v prostorih Stoke Local Services Centre poleg splošne knjižnice in PHIS deluje tudi upravna enota Civic Centra z dvanajstimi zaposlenimi upravnimi referenti, kjer lahko prebivalci uredijo vse od osebnih listin, izpolnjevanja obrazcev, socialnih transferjev, najemnin, davkov, plačila prispevkov,...

Sliki 2 in 3: Upravna enota v Stoke Local Services Centre – plačilni avtomati in delovna mesta referentov

Vodja Stoke Library je povedala, da se združitev različnih dejavnosti v istem prostoru odlično obnese, saj se jim je po odprtju upravne enote obisk knjižnice skoraj podvojil. Obiskovalci upravne enote, večinoma deprivilegirani prebivalci (priseljenci, nezaposleni, starejši, matere samohranilke), ki bi sicer le stežka zašli v knjižnico, si med čakanjem krajšajo čas z ogledom knjižničnih polic. Marsikdo se v knjižnico tudi vpiše, saj je članstvo v knjižnici brezplačno.

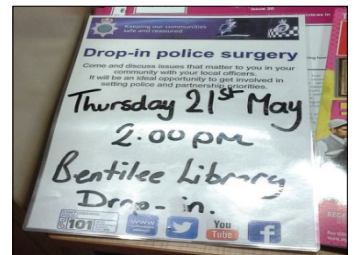
Posebnost enote Stoke Library je tudi center za otroke (Children's Centre), kjer je poskrbljeno za otroke tako rekoč od spočetja naprej – v prostorih knjižnice je namreč babiška ordinacija (Midwife), svetovalna soba za starše oziroma družine in igralna soba za malčke. Vse tri dejavnosti potekajo nekajkrat na teden po urniku, dejavnosti in strokovnjake pa financirajo iz mestnega proračuna (različni direktorati).

Sliki 4 in 5: Children's Centre: igralna soba za malčke in ordinacija Midwife (babice) v knjižnici Stoke Local Services Centre

Vse pogosteje gradijo nove knjižnice v sklopu večjih družbenih centrov, v katerih se poleg knjižnice nahajajo tudi ostale javne službe, na primer zdravstvena ordinacija, socialna služba, upravna enota, poštni urad, družabni prostori za najstnike in podobno. Tak center je tudi Bentilee Neighbourhood Centre, kjer uporabnikom v knjižnici enkrat na teden svetuje policist, članice pa se zelo rade družijo pri skupinskem "štrikanju". Ob tej priložnosti sem knjižničarkam predstavila Borzo znanja, ki organizira podobne delavnice ročnih spretnosti, in angleške kolegice so se navdušeno začudile nad raznovrstnostjo dejavnosti, ki jih ponuja naša BZ.

Sliki 6 in 7: V knjižnici Bentilee je zelo priljubljen tedenski klub za skupinsko pletenje (in klepet ob čaju), okoliški prebivalci pa radi pridejo tudi na pogovor z lokalnim policistom

V centralni enoti (City Central Library) smo naslednji delovni dan začeli s pravljico in urico za šolarje. Razred sedemletnikov z etnično zelo mešanega področja je zbrano poslušal poučno zgodbo, nato pa so se otroci zabavali z izpolnjevanjem nalog (iskanje skritih besed, likov in števil, skritih v prostoru otroškega oddelka knjižnice). Knjižničarji si zelo prizadevajo otroke pritegniti k branju in obiskovanju knjižnice, saj imajo marsikateri otroci priseljencev slab besedni zaklad in zato tudi težje sledijo delu v šoli. Tudi sicer angleške knjižnice (kljub starajoči se populaciji, ali pa prav zaradi tega?) največjo pozornost namenjajo najmlajšim. Tako v vseh enotah organizirajo igralne urice za malčke – stare od nekaj mesecev pa do približno štirih let. Na delavnicah sodelujejo tudi starši, ki pustijo otroške vozičke ob robu igralnice, nato pa posedejo na tla v krogu skupaj z otroki. Najmlajši se plazijo po preprogi, večji pa skupaj s starši pod vodstvom knjižničarke zapojejo enostavno didaktično pesmico, s katero se učijo na primer imen delov telesa (igračko položi na glavo, na ramo ...). Polurno druženje vedno zaključijo z rajanjem in s skupnim pozdravom. S tovrstnimi druženji želijo poleg razvijanja sposobnosti najmlajših vključevati v družbo tudi njihove pogosto odrinjene starše. Prav za številne priseljence - večinoma z bližnjega vzhoda in Pakistana - imajo zelo veliko gradiva v njihovih jezikih (bengali, parsi, iranski).

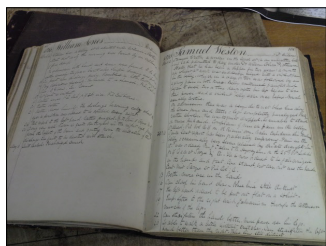

Slika 8: City Central Library: metri polic v jezikih priseljencev

V centralni enoti se nahaja tudi arhiv (Stoke-on-Trent City Archives), ki hrani najbogatejšo zbirko gradiva o lončarstvu in porcelanski industriji v Veliki Britaniji. Ponosni so tudi na redke odlično ohranjene zdravniške knjige (kartoteke) iz 19. stoletja, v katerih se najde na primer tudi natančno popisani primer bolezni in ozdravitve enajst-letnega dečka, ki se je kot delavec v porcelanski tovarni leta 1855 zastupil s težkimi kovinami.

Sliki 9 in 10: City Central Library: Stoke Archives - stari predalniki za lončarske šablone in zdravniška knjiga iz leta 1855

V okraju Stoke-on-Trent so po zaprtju nekaterih rednih enot zaradi varčevanja organizirali prostovoljske knjižnice (Volunteer-led Library Service), ki jih vodijo prostovoljci. Te nadomestne knjižnice, ki jih imenujejo "Book Rooms", so nameščene večinoma v cerkvah ali celo po domovih prostovoljcev. Prav domače knjižnice se izmikajo nadzoru in so večkrat prepuščene osebni literarnemu okusu prostovoljca in zelo svobodnemu pojmovanju urnika. Predstavili so mi vzorno vodeno Book Room v metodistični cerkvi v Burslemu, ki jo vodi s prostovoljnimi prispevki krajanov plačana prostovoljka. Knjižnica je odprta vsak dan po urniku tako za izposajo kot za delavnice in pravljичne urice. Formalnega članstva, članarine in izkaznic nimajo; kdor si hoče izposoditi gradivo, izpolni prijavn listek in vpiše v knjigo na pultu svoje ime ter naslove sposojenih knjig. Roka vrnitve in zamudnine nimajo, cel sistem izposoje v tej prostovoljski knjižnici temelji na zaupanju. V knjižnici je 2.000 enot gradiva; enkrat na mesec iz centralne enote pripeljejo in zamenjajo približno 200 knjig, igrač in DVD-jev.

S prostovoljci si v Stoku pomagajo tudi pri delavnicah za iskalce zaposlitve, tako imenovanih "delovnih klubih" (Work Club). V vseh enotah knjižnice imajo učilnice (Meeting Room) z osebnimi računalniki, ki so namenjeni iskanju zaposlitve.

Večkrat na teden - po objavljenem razporedu - iskalcem pri delu na računalniku pomaga ekipa dveh knjižničarjev-informatikov in dveh prostovoljcev. V skupini je po petnajst udeležencev, največ starejših in priseljencev, izmed katerih so še posebej ženske večinoma računalniško nepismene. Iskalce v knjižnico napoti zavod za zaposlovanje in neizpolnjevanje pogojev (redno iskanje službe prek državne spletne aplikacije) ima za posledico ukinitve denarne pomoči. Število udeležencev Work Clubs zadnja leta stalno raste (od 851 udeležencev v letu 2011 do 5.809 udeležencev v letu 2014).

Slike 11-13: Prostovoljska knjižnica (Volunteer-led Library Service) v naselju Burslem je nastanjena kar v družabnih prostorih metodistične cerkve

Health Zones

Knjižnica v Stoku je v sodelovanju z mestno upravo (Public Health Directorate) razvila edinstveno mrežo dejavnosti za dvig zdravstvene pismenosti prebivalcev. V vseh sedmih enotah knjižnice so postavili enotno oblikovane zdravstvene koticke, tako imenovane Health Zones (HZ). Koticke so na vidnih, vendar mirnih mestih v knjižnicah ter opremljeni z enakimi pisanimi policami in udobnim pohištvom v živahnih, svetlih barvah. Na policah imajo razvrščeno gradivo o boleznih, opozorilnih znakih, zdravljenju, preprečevanju in lajšanju bolezni. Medtem ko je na policah Health Zones poljudno, predvsem informativno gradivo za bolnike in svojce, je bolj strokovna literatura dostopna strokovnjakom v PHIS enoti, ki jo vodi Linda Clark. Najbolj splošna literatura o zdravem načinu življenja, prehrani, preventivi in dobrem počutju (wellbeing) je na voljo na policah knjižnic med ostalim strokovnim gradivom.

V Health Zone lahko obiskovalci na stojalih najdejo številne brošure raznih društev za samopomoč, plakate državnih programov in zloženke s seznamami priporočenih knjig za določene zdravstvene težave (na primer Self-help collection, Mood boosting books, Grief allowed). Veliko pozornosti posvečajo mentalnemu zdravju, še posebej duševnemu zdravju otrok in mladine (Books for change). V HZ sodijo tudi brošure in knjige nacionalnega programa Books on Prescription (knjige na recept), v okviru katerega lahko zdravnik bolniku predpiše poleg zdravil tudi ustrezno knjigo za samopomoč. Program in delno tudi nakup knjig s seznama je financiran s strani države in ne bremeni neposredno knjižnice.

Sliki 14 in 15: Health Zone v Central City Library in policia Books for Change za mladino. Nacionalni program se po nekaj letih osredotočanja na mentalno zdravje zadnji dve leti posveča demenci. Poleg priporočenih knjig na to temo tiskajo v Veliki Britaniji tudi posebne slikanice za dementne (Picture books for people with dementia), katerih izdajo sofinancira država. V slikanicah je enostavna zgodba, ki se dogaja v času mladosti sedaj dementnih starejših ljudi. Besedila je le nekaj stavkov, zato pa so knjige zelo bogate s slikami, ki prikazujejo vsakdanje življenje. Namen slikanic je obujanje spominov in s tem izboljšanje miselnih procesov dementnih oseb.

Slika 18: Longton Library - Read&Connect Group: prvi z leve koordinator Richard Marsland, druga z desne vodja skupine Heather Jones. Več informacij o delovanju na področju zdravstvene pismenosti v mestu Stoke-on-Trent: <http://www.stoke.gov.uk/healthliteracy> <http://www.stoke.gov.uk/ccm/navigation/leisure/libraries-and-archives/> <http://www.stoke.gov.uk/ccm/navigation/social-care/public-health/>

Sliki 16 in 17: Slikanice za dementne v Health Zones. V knjižnici v Stoku so v okviru Health Zones pričeli z dejavnostjo, ki je namenjena prav starejšim in dementnim bolnikom. Že drugo leto Richard Marsland, ki v knjižnici koordinira delo vseh HZ in je povezovalni člen z Lindo (občinski oddelek za zdravje), organizira delovanje bralno-terapevtskih skupin Read&Connect Groups ("Beri in se poveži"). Skupine se sestajajo enkrat tedensko in delujejo v vseh enotah knjižnice, pa tudi v domovih za ostarele in bolnišnicah za duševno bolne. Skupine vodijo prostovoljci, ki jih knjižnica poišče največkrat z oglasi v lokalnih časopisih ter z mreženjem. Prostovoljce, ki so večinoma upokojeni strokovnjaki (knjižničarji, učitelji, zdravniki, sestre, socialni delavci), skrbno izberejo in pošljejo na tri-dnevno izobraževanje, ki ga financira National Health Service. Pri občutljivejših skupinah (na primer duševni bolniki) sodelujejo tudi strokovnjaki iz NHS. Trenutno sodeluje pri Read&Connect Groups petindvajset prostovoljcev, v lanskem letu pa so imeli kar 4.000 obiskov udeležencev.

V knjižnici Longton Library sem se udeležila srečanja skupine, ki jo vodi upokojena knjižničarka Heather Jones. Po uvodni kavici, čaju in piškotkih vodja skupine razdeli kopije kratke zgodbe in pesmi. Vsaka udeleženka (po želji) glasno prebere en odstavek ali kitico, nato pa sledi razgovor o prebranem – kako posameznice razumejo prebrano, na kaj v lastnem življenju jih spomni zgodba,... V skupini so (zelo živahne in optimistične) upokojenke, pa tudi begunka iz Šrilanke, ki se pri druženju v skupini počasi otresa strahu pred vojno in si izboljšuje besedni zaklad.

Za zaključek lahko rečem, da na področju povečanja zdravstvene pismenosti v knjižnicah delamo pri nas podobno kot v Veliki Britaniji – uvajamo zdravstvene koticke, skrbimo za bogato izbiro gradiva o boleznih, zdravem načinu življenja in dobrem počutju, organiziramo predavanja na temo zdravja ter vabimo uporabnike na razne zdravstvene meritve (na primer meritve tlaka in sladkorja v krvi v MKL). Kljub podobnemu demografskemu stanju Angleži več pozornosti kot starejšim posvečajo mentalnemu zdravju najstnikov kot zdravju in psiho-socialnemu razvoju malčkov (od 0 do 5 let). Na splošno se angleške knjižnice bolj kot s povečanjem zdravstvene pismenosti ukvarjajo s problemom brezposelnih in priseljencev (pomoč pri zaposlovanju, učenje jezika in IT znanja) ter s socializacijo ranljivih skupin. V Veliki Britaniji tako na področju zdravstvene pismenosti kot pomoči brezposelnim in deprivilegiranim skupinam poznajo številne nacionalne programe, kjer različna ministrstva skupno financirajo vodenje programa, izdelavo potrebnih gradiv, izobraževanje zaposlenih in prostovoljcev ter sodelovanje strokovnjakov – na primer zdravstvenih in pravnih – v knjižnicah. Dodatne aktivnosti v angleških knjižnicah, ki jih pri nas (še) nimamo, so tako posledica veliko močnejšega sodelovanja med direktorati - ministrstvi. Prav sodelovanje z Medicinsko fakulteto pri zdravstvenih koticah in sodelovanje Zavoda za zaposlovanje z Borzo dela pa je lahko korak v pravo smer pri obogatitvi ponudbe in pomoči sedanjim in bodočim uporabnikom slovenskih knjižnic.

Besedilo in fotografije Tatjana Kodela,
Mestna knjižnica Ljubljana

Domov bom šel ... umetniški performans ob 70. obletnici 2. svetovne vojne

V Kadetnici Maribor je v torek, 29. 9. 2015 bila z umetniško izpovedjo, zgodbo počaščena 70. obletnica 2. svetovne vojne, ki jo je pripravil avtor projekta Miroslav Nidorfer iz Knjižnično informacijskega založniškega centra v sodelovanju z umetnico Renato Močnik iz Društva bibliotekarjev Maribor, ki je pripravila umetniško inštalacijo ob desetih platanah v angleškem parku Kadetnice. V umetniškem programu je sodelovala tudi plesalka Edita Čerče iz Plesne izbe Maribor in pevka vojakinja Tamara Fajfar iz Vojašnice generala Maistra.

Slika 1: Avtor projekta Miroslav Nidorfer, prof., bibliotekarski spec., ob otvoritvi umetniškega performansa v angleškem parku Kadetnice z umetnico Renato Močnik iz Društva bibliotekarjev Maribor z umetniško inštalacijo v ozadju.

Gradivo za razstavo so prispevali iz Vojaškega muzeja SV in avtorica razstave.

Razstava ilustrira pesmi slovenskih pesnikov, ki so ustvarjali med 2. svetovno vojno in kasneje ter s svojo umetniško besedo klicali k miru. Pesmi so z žico pripete na mogočne platanane angleškega parka Kadetnice. Ilustrirajo jih postavitve, ki na svojstven način prikazujejo umetniško dojemanje posameznih besedil.

Sliki 2 in 3: Nastop plesalke Edite Čerče iz Plesne izbe Maribor in nastop pevke Tamare Fekonja iz Vojašnice generala Maistra.

Gre za večplasten prikaz dogajanj oz. izsekov iz življenja v obdobju 2. svetovne vojne in povojnega časa. Tako se skozi celotno postavitev kažejo na eni strani groza, sovraštvo, smrt in na drugi upanje, ljubezen, življenje ...

Združiti izpovedno moč poezije z upodabljalno umetnostjo v neko homogeno celoto in na ta način prikazati medsebojno prepletanje obojega, ni lahka naloga. Umetnica s posameznimi postavitvami, ki ilustrirajo pesmi, nagovarja obiskovalca, buri njegovo domišljijo, ga sili k razmišljanju in povezovanju. Hkrati mu pušča povsem odprto pot, da si posamezne prizore razlaga v skladu z lastnim dojetjem sveta.

Slika 4: Umetniški performans v angleškem parku Kadetnice.

Na koncu je udeležence pozdravil in nagovoril ter se zahvalil nastopajočim poveljnik CVŠ polkovnik mag. Viljem Polšak.

Po umetniškem performansu je sledilo predavanje dr. Blaža Torkarja z naslovom: Modri vrage na Slovenskem. Tema, ki še ni povsem raziskana in govori o ameriških vojakih v Coni A v času od 1945 do 1947.

Slika 5: Umetniški performans v parku Kadetnice.

S takim sodelovalnim projektom med različnimi umetniki smo v okviru knjižnice in civilno-vojaškem sodelovanjem pripravili svojevrsten prikaz slovenske preteklosti vojne zgodovine

Razstava ima tudi vzgojno-pedagoški pomen v smislu domoljubja, ljubezni do domovine, ki je zmeraj bolj osiromašena z globalizacijo družbe.

Miroslav Nidorfer, Kadetnica Maribor - Knjižnica;
Renata Močnik, Društvo bibliotekarjev Maribor
Fotografije Boštjan Pogorevc, Center vojaških šol

150 let od ustanovitve Narodne čitalnice v Metliki

Pred več kot sto leti je bila slovenska narodna zavest zelo majhna, slovenski narod pa je bil čedalje bolj ogrožen. Po letu 1848, ko se je naš narod začel prebujati, pa se je začela nova doba, ki je imela za geslo in svoje najvišje vodilo dvigniti narodno zavest. Oblika dela za prebujitev narodne zavesti so bile tudi čitalnice, ki so nastajale po večjih slovenskih mestih. Ena izmed njih je bila tudi 1865. leta ustanovljena metliška Narodna čitalnica, prva na Dolenjskem, ki je združevala zavedne Slovence, ohranjala slovenski jezik in kulturo ter skrbela za razgibano društveno življenje v drugi polovici 19. stoletja. Dogodki, ki so se odvijali na večer ustanovitve, so bili lepo opisani v Bleiweisovih novicah, ki so že za prvo leto poročale, da je metliška čitalnica živahno zaživela. Njeni člani so bili iz Metlike, Črnomlja, Radovice, Krškega, Radatovičev, Vivodine, Žakanja, Ribnika, Karlovca, Trsta in celo Trienta na Tirolskem, po poklicu pa so bili zdravniki, sodniki, duhovniki, trgovci, učitelji, oskrbniki gradov, uradniki itd. Prirejali so veselice, plese, veseloigre, izlete in druge družabne dogodke. O živahnem delovanju čitalnice lahko izvemo iz poročil v takratnem časopisju, pa tudi iz dopisov in s tiskanih vabil, ki jih hranijo v Belokranjskem muzeju. Prav tam hranijo tudi Kroniko in zapisnik odborovih sej 1889-1921.

Slika 1: LK Metlika

Hud nasprotnik Narodne čitalnice je bilo nemško pogovorno društvo Conversationsverein, ki so ga leta 1878 ustanovili metliški nemčurski veljaki pod vodstvom takratnega župana Feliksa Antona Hessa. Ozračje med njim in tedanjim predsednikom čitalnice Antonom Navratilom je bilo ves čas zelo napeto, saj je bil slednji velik narodnjak, ki je tako doma kot v deželnem zboru vedno govoril le slovensko.

Leta 1909 se je čitalniška knjižnica preosnovala v ljudsko knjižnico, še vedno v okviru čitalnice. Odbor čitalnice je dal vezati knjige društvene knjižnice, da bi jih lahko izposojali, ko bi knjižnica postala javna. V novih pravilih društva, ki jih je potrdil odbor in odobrila c. kr. deželna vlada, je bila dejavnost knjižnice strnjena v štiri točke: 1. naročala je časopise in knjige, pisane v raznih jezikih, 2. prirejala je predavanja, plese, igre itd., 3. gojila petje in 4. izposojala knjige.

Dejavnost čitalnice je po 1. svetovni vojni počasi zamirala, saj Slovenci kot narod niso bili več ogroženi. Knjižnico je prevzelo Sokolsko društvo, v okviru katerega je delovala do 2. svetovne vojne.

Po 2. svetovni vojni so se pojavila prizadevanja za obnovo knjižnične dejavnosti tudi v Metliki. Čeprav je imela knjižnica v povojnem obdobju veliko težav, ji je uspelo, da se je do danes razvila v sodobno opremljeno knjižnico, ki z raznoliko dejavnostjo privablja v svoje prostore mlajše in starejše prebivalce mesta in okolice. Tesno je vpeta v okolje, povezana je s krajem in ljudmi, med katerimi deluje.

Slika 2: Vabilo na čitalniški večer

Povezuje se z drugimi ustanovami in zunanjimi sodelavci. Uveljavila se ni le kot kraj, kjer si lahko uporabnik izposodi gradivo po svoji želji, pač pa je z organiziranjem najrazličnejših kulturno-izobraževalnih dogodkov tudi pomemben sooblikovalec življenjskega utripa mesta in občine.

150-letnico ustanovitve Narodne čitalnice v Metliki smo 16. oktobra 2015 obeležili s čitalniškim večerom, kakršne so prirejali nekoč. Na njem so uporabniki knjižnice in knjižničarji nastopili kot amaterski pevci, deklamatorji in igralci.

Zbrane v polni dvorani metliškega kulturnega doma so nagovorili direktorica Ljudske knjižnice Metlika Marta Strahinič, župan Občine Metlika Darko Zevnik in Urška Lobnikar Paunović, predsednica sekcije za splošne knjižnice pri ZBDS. Župan je ob tej priložnosti Ljudski knjižnici Metlika podaril komplet petih knjig Slave vojvodine Kranjske.

Gabriela Grlica,
Ljudska knjižnica Metlika

Razstava »Odloči se pravilno!« Propaganda v času druge svetovne vojne na slovenskih tleh

Ljudje verjamemo v zgodbe, bližje so nam kot gola resničnost, lažje jih razumemo, bolj se poistovetimo z njimi. Propaganda se igra ravno s pripovedovanjem zgodb. Ni čudno, da herojski liki, ali pa obratno, strašljivi sovražniki precej spominjajo na mitološke figure. Propaganda ustvarja mitologijo ideologije. Človeška narava se odziva na močne, sporočilne podobe, na kratke in polnopomenske parole. Še danes, le da v drugačnih pojavnih oblikah. Propagandni odseki so bili kompleksno zastavljeni. Pokrivali so kulturo, časopisje, radio, pozivali so komu dati hrano, komu obleko, kdo je 'naš' in kdo 'sovražnik', 'izdajalec', slikali so svetlo prihodnost in najverjetneje tudi sami verjeli v svoje zgodbe. Propaganda je prav v času druge svetovne vojne postala močno orožje. Bila je premetena, marsikdaj lažniva, a hkrati tudi domiselna in ustvarjalna. Človek je bil postavljen pred težke odločitve, različne sugestije pa so situacijo še zapletle. Gradivo ene in druge strani smo na razstavi med seboj pomešali, saj je propagandna dikcija podobna ne glede na politične interese. Letošnje leto je v znamenju 70. obletnice konca druge svetovne vojne, zato je smiselno, da skozi podobe in parole druge svetovne vojne, pretehtamo današnje razmere v svetu. Razstavljanje in hranjenje zgodovinsko tako pomembnih dokumentov časa je tudi v tem, da se iz njih kaj naučimo, da jih razumemo in danes naredimo bolje, pravilneje.

NUK v času druge svetovne vojne

Resnične medvojne zgodbe so tiste, ki današnjega človeka lahko prepričajo k stremljenju za mirnejšo, solidarnejšo in strpnejšo prihodnostjo. Zgodbe, ki jih v sebi skriva znamenita Plečnikova Narodna in univerzitetna knjižnica zgovorno pričajo o tem, da v še tako težkih časih, močne medčloveške vezi in sodelovanja, lahko prinesejo svetlejšo prihodnost. Da danes lahko na ogled postavimo tako bogato, raznoliko in kompletno zbirko medvojnega gradiva, so nekateri ljudje izgubili življenja. Na primer vodja Rokopisne zbirke dr. Avgust Pirjevec, ki je leta 1943 umrl v Mauthausnu, ali pa dr. Jože Rus, ki je bil odpeljan v Dachau in je kasneje v Buchenwaldu umrl, tudi Ludvik Thuma, ki je v NUK-u učil fante rokovanja z orožjem, je padel kot partizan, dr. Avgust Žigon pa je bil ustreljen kar v ljubljanskem Tivoliju. Knjižnični delavci so namreč, vključno s takratnim ravnateljem Jankom Šlebingerjem v času italijanske zasedbe sistematično zbirali ilegalne publikacije. Sprva so zbirali le tiske, ki so jih po cestah trosili aktivisti, kasneje pa so začeli prevzemati gradivo, ki ga posamezniki niso več želeli skrivati doma, ker bi jih kompromitiralo. Nujno je namreč poudariti, da so te lahko fašisti kar ustrelili, če so pri tebi našli na primer številko Slovenskega poročevalca. Leta 1942 je bila sprejeta odredba, da bo knjižnica prejela po pet dolžnostnih oz. obveznih izvodov vsega, kar se bo tiskalo. NUK je obdržal en izvod, ostali pa so šli v slovenske knjižnice v Maribor, Trst, Gorico in Celovec.

NUK je bil tako med drugo svetovno vojno verjetno edina legalna institucija, ki je imela v okupirani Evropi organizirano »obvezno« dotekanje ilegalnih publikacij. Veliko gradiva je knjižnica prejela tudi s strani okupatorja, saj so zaplenjeno gradivo »upornikov« le-ti kar sami prinašali vanjo. Tudi knjige najdene med zaplenjenim premoženjem so romale v NUK. Sprva so gradivo skrivali v ravnateljstvu, kasneje pa v časopisnem oddelku. Tedanji vodja časopisne zbirke, Ivan Pintarič, je nekaj ilegalnega tiska pridobil tudi s strani sodnih oblasti, ki so imele to gradivo dodano k sodnim spisom kot corpus delicti. Po požaru januarja leta 1944, ko je na NUK padlo letalo in uničilo Veliko čitalnico in vse kar je bilo nad in pod njo, se je ta dotok še povečal. Na iniciativo Leona Rupnika je bil ustanovljen **Obnovitveni odbor** oz. Odbor za obnovo. Obnovitvena komisija je izposlovala, da je univerzitetna knjižnica dobila vse v policijskih akcijah zaplenjene knjige in tiskovine, skratka nastala je zbirka ilegalne literature.

Zanimivo je, da se je gradivo po vojni pa vse do danes hranilo v **fašističnih omarah**. Vodja Rokopisnega oddelka, Avgust Pirjevec, je od takratne Mussolinijeve oblasti izprosil 25 železnih omar za varno hrambo gradiva. Dve izmed njih sta domovanje prav medvojnemu gradivu, ki so ga knjižničarji poimenovali s P in B. P kot 'partizanika' in B kot 'belogardistika'. Kar nekaj map vsebuje mešano gradivo ene in druge strani in na njih piše kar **P+B**. Pomenljivo.

Še ena pomembna zgodba iz medvojnega obdobja, ki jo v sebi skriva NUK pa je, da je knjižnica takrat predstavljala **zatočišče mnogim ilegalcem**, med njimi so bili obsojeni na dosmrtno ječo, ali pa celo na smrt. Medvojno dogajanje v NUK-u je bilo izjemno zanimivo. Povedati velja, da je bila sama stavba zaradi svojega labirintnega značaja in velikosti več kot primerna za raznovrstna ilegalna delovanja. Iz zapiskov in spominov takratnih knjižničarjev je razbrati, da je imel NUK več skrivališč. Enemu, ki je bil v četrtem nadstropju se je reklo **Luknja**, vanj si lahko prilezel le s pomočjo lestve, v njem pa se ni dalo niti sedeti. Tu je bil še **Bunker**, ki je dvakrat spremenil lokacijo. V prvem je bilo po pričevanjih zelo udobno, saj je bil prostor založen s posteljnino iz zapuščenega Oražmovega doma. Tam bi lahko prenočevalo tudi do 30 oseb. Skrivališče ni bilo več varno, zato so novi Bunker zgradili kar iz kupov časopisja, kjer je bilo z malo domišljije, prostora za pet ljudi. Zapiski pravi, da so velikokrat spali tudi na mizi z nekaj knjigami pod glavo. Miha Vošnjak je duhovito zapisal, da so knjige včasih zbrali kar na slepo, spet drugič pa po afiniteti, vendar pa se res ne spominja, da bi bila katera od njih mehkejša in da bi bil sen zato prijetnejši.

Kultura kot propaganda

V domeni propagande je bila tudi **kultura**. Narodno zavest so budili Prešeren, Cankar, Jurčič, Gregorčič in seveda tudi takratni pesniki kot je bil denimo Kajuh. Med gradivom so se našle celo igre, ki jih je pisal Vitomil Zupan za **Partizanski oder**. Teza, da se Slovenci kot narod doživljamo skozi kulturo, skozi jezik, pesniško besedo, se ob pregledovanju medvojnega gradiva ponovno izkazuje za resnično.

Kultura in umetnost sta čisto zares pripomogli k identifikaciji slovenskega naroda. Prešeren je bil v času druge svetovne vojne figura, ki je poosebljala slovenstvo. Leto 1944 je bilo v znamenju 100-letnice **Prešernove Zdravljice**, zato sta izšli dve pomembni medvojni ilustrirani izdaji. Prva je izšla v okviru Triglavskih odmevov. Na 'škrnicelj' je risbe skiciral slikar Dore Klemenčič Maj, na tiskarske matrice pa jih je prenesel arhitekt Tone Mlakar, ki je bil naš sogovornik na odprtju razstave. To je bila tehnika Partizanskega dnevnika. Druga izdaja Zdravljice, ki še danes velja za mojstrovino, pa je bila delo Janeza Vidica-Janeza in Marijana Šorlija-Viherja, v tehniki TRILOF (tri leta OF). Tiskarske matrice naj bi bile izdelane kar iz linoleja hotela Zlatorog v Bohinju. Grafično bogato Zdravljico so dajali kot darilo oz. priznanje za požrtvovalnost v NOB. Tega leta je nastal naš osrednji **kulturni praznik**, se pravi 8. februar, Prešernov dan, slovenski kulturni praznik, sega v čas druge svetovne vojne. Če se od besedne pomaknemo k **likovni umetnosti** pa NUK hrani tudi bogato zbirko propagandnih plakatov. Ustvarjali so jih umetniki kot so Ive Šubic, France Mihelič, Nikolaj Pirnat in mnogi drugi. Večina plakatov v tistem času je bilo natisnjenih na razrezane špecerijske vrečke, ovojni papir ipd. Besedna in likovna umetnost iz časa druge svetovne vojne do danes veljata za edinstveni v svetovnem merilu.

Digitalizacija

Medvojno gradivo je žal v zelo slabem stanju, saj je bil papir izjemno slabe kvalitete. Zato smo se tudi odločili, da tovrstno gradivo podigitaliziramo in ga tako trajno ohranimo tudi za prihodnje rodove. Naš restavratorski oddelek je originalno gradivo skrbno uredil in pripravil za digitalizacijo. Začeli smo s trosilnimi listki, ki jih lahko v celoti prelistate na našem **portalu Digitalne knjižnice Slovenije**. Z digitalizacijo in seveda razstavo želimo privabiti čim več raziskovalcev, saj bo tako zelo občutljivo gradivo dostopno vsem, ne da bi gradivo poškodovali.

Manja Gatalo,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Mednarodni mesec šolskih knjižnic 2015 na OŠ Prule

Tudi letos je Mednarodno združenje šolskih knjižničarjev (IASL¹- International Association of School Librarianship) povabilo šolske knjižnice k praznovanju in promociji šolskih knjižnic. Tako kot vsako leto je tudi letos projekt vodila in koordinirala Sekcija za šolske knjižnice pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije. Letošnje geslo je bilo »Šolske knjižnice so zakon!« in na naši šoli smo s pripravami začeli že v septembru.

¹ Več podrobnosti o svetovnih dogodkih na uradni spletni strani <http://www.iasl-online.org/>.

1. oktobra smo v Galeriji OŠ Prule slavnostno odprli novo likovno razstavo z naslovom Razstava ilustracij, ki bo na ogled vse do konca januarja 2016. Izbor ilustracij za razstavo je pripravila lanskoletna dobitnica nagrade Hinka Smrekarja za knjižno ilustracijo ruske pravljice Rokavička, Hana Stupica. Poleg svojih je na ogled postavila dela babice Marlenke Stupica in ilustracije pokojne mame Marije Lucije Stupica.

Učenci, ki obiskujejo knjižničarski krožek so pred knjižnico pripravili razstave o branju v več jezikih in dobrih knjigah, ki jih priporočajo v branje ter nekaj besed o pravicah bralcev. Uganka meseca je bila obarvana tematsko, med vprašanji je bilo potrebno navesti tudi zakaj je naša šolska knjižnica zakon. Odgovori so bili resnično neverjetni.

V mesecu septembru in oktobru so v knjižnico prišli vsi razredi, ki so bili vključeni v projekt za bralno motivacijo (6. do 9. razred). Poudarek je bil na družabnih igrah, ki so nastale na podlagi literarnih del in izmenjava mnenj o prebranih knjigah ter primerjanje z istoimenskimi filmi. Izpolnili so tudi anketo o bralnih navadah.

Mlajši učenci so izdelovali svoje knjige in grozljive kazalke, ki se zagrizejo v knjige. Prvo- in tretješolci so se vključili v mednarodni projekt Naša mala knjižnica in so že prido začeli z branjem predpisane literature ter reševanjem ustvarjalnikov.

Najbolj zanimivo in privlačno je bilo sodelovanje v mednarodnem eTwinning projektu The School Libraries Rocks!, ki ga je ustanovila knjižničarka iz šole Marjana Nemca Radeče, znotraj katerega smo se spletno povezali s trinajstimi šolskimi knjižnicami iz različnih držav (Poljska, Gruzija, Litva, Hrvaška, Slovenija, Slovaška, Španija, Romunija, Bolgarija).

Besedilo in fotografije Gregor Škrlič,
Osnovna šola Prule, Ljubljana

Novi bibliobus mariborske knjižnice

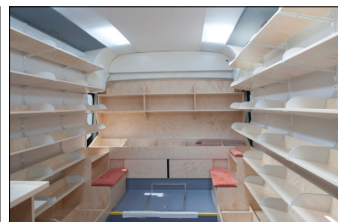
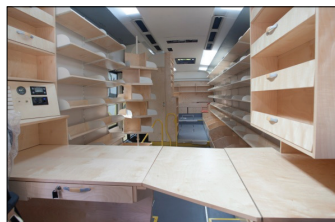
Od začetka pa do konca in še – naprej

Sliki 1 in 2: Iz Češke uvožen turistični avtobus IVECO; Predelava se prične, povišanje vozila za 30cm

Sliki 3 in 4: Ustvarjanje pulta ter prednjega dela; Ustvarjanje otroškega kotička

Sliki 5 in 6: Končano! 40 m polic več kot v prejšnjem; Otroški kotiček, ki je večji - zasije

IMAMO GA! NOVEGA, LEPEGA, NAJVIŠJEGA V SLOVENIJI!

Sliki 7 in 8: Novi bibliobus mariborske knjižnice

Izdelava bibliobusa: Dualis Maribor

Projektant: Primož Kocbek

Oblikovanje zunanje podobe/Ilustracija: Matic Brezovšek / Domen Rupnik

Pomembni tehnični podatki: Dvigalo za invalide, 120m polic, 2 računalnika z internetno povezavo, agregat za neomejeno delovanje, klima, 3 km led diod za osvetljevanje polic, 1 km žic v napeljavah

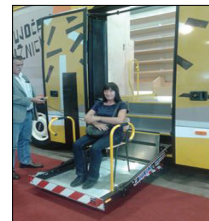
Višina: 3,75 m

Dolžina: 10,8 m

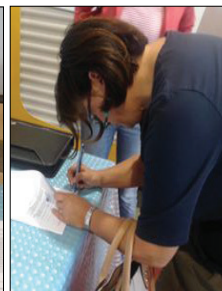
Širina: 2,50 m

Slika 9: Še zadnji pregled dvigala za invalide

Slika 10: Varni dvig, in srečno. Mojca!

Slike 11 do 13: Še zadnji pregled dokumentacije ter podpisi

Sliki 14 in 15: Zadnji napotki in »pot pod kolesa«novim potujočim dogodivščinam naproti

Sliki 16 in 17: Bibliobus s knjigami dobiva dušo, srce »podarimo« knjižničarji

Slika 18: Po Zakonu o varnosti v prometu -pripravljeni za teren

PETEK, 2. OKTOBER

Je bil poseben dan! Zgodaj zjutraj smo začeli z otvoritveno vožnjo po občinah Kungota, Pesnica, Šentilj, Duplek, Miklavž na Dravskem polju, Starše, Slovenska Bistrica ter Rače – Fram. Povsod so nas pričakali župani, občani ter otroci, ki so skupaj z učitelji izvedli čudovit kulturni program.

Otvoritveno vožnjo smo zaključili pred Rotovžem, kjer se je ob 16. uri pričela otvoritvena slovesnost.

Sliki 19 in 20: Otvoritvena vožnja

Sekretar na Ministrstvu za kulturo, zadolžen za knjižničarstvo, gospod Marjan Gujtman, direktorica Mariborske knjižnice, gospa Dragica Turjak, podžupanja Mestne občine Maribor, gospa Jelka Černivec in gospa Tjaša Mrgole Jukič, predsednica Sekcije za potujoče knjižnice pri ZBDS, so izrekli dobrodošlico zbranim gostom ter obiskovalcem ter se skupaj z nami veselili nove pridobitve Mariborske knjižnice.

Sliki 21 in 22: Predaja ključa

Bibliobus v vrednosti 284.000 EUR so financirali: Ministrstvo za kulturo - 150.000 EUR, Mestna občina Maribor - 80.000 EUR, med 2.800 do 5.000 EUR druge občine, v katerih ima bibliobus postajališča. Manjše zneske so prispevali še donatorji – naši bralci.

Sodobna zunanja podoba pripoveduje zgodbo celotne Mariborske knjižnice, saj sovпада s celotno podobo le-te. ON –LINE povezava do COBISSa na vseh postajališčih, je tehnološka nadgradnja, ki bi naj prinesla izboljšavo pri sami izposoji. Na bibliobusu so 4 računalniki, od tega sta 2 računalnika z internetno povezavo na razpolago uporabnikom.

SREČNO bibliobus na vseh poteh! DOBRODOŠLI obiskovalci ter uporabniki naše potujoče knjižnice!

Ksenija Trs,
Mariborska knjižnica

Priznanja slovenske sekcije IBBY 2015

Knjižničarji smo dobri promotorji mladinske književnosti in branja!

Letos Slovenska sekcija IBBY šestič zapored podeljuje priznanja za izjemne dosežke na področju promocije mladinske književnosti in branja. Sofinancira jih Javna agencija za knjigo RS.

Nagrado Slovenske sekcije IBBY 2015 prejme **Marjana Moškrič**.

Priznanji Slovenske sekcije IBBY 2015 prejmeta: **Božena Kolman Finžgar** in revija **Bukla**.

Podelitev bo/ja bila na Slovenskem knjižnem sejmu, na odru DSP, v petek, 27. novembra 2015, na prireditvi z naslovom BRANJE PRAZNUJE, skupni prireditvi Slovenske sekcije IBBY, Društva Bralna značka Slovenije – ZPMS ter revije *Otrok in knjiga*.

MARJANA MOŠKRIČ

samostojna bibliotekarska sodelavka v Mestni knjižnici Ljubljana in mladinska pisateljica

Marjana Moškrič (r. 1958), ki je na Filozofski fakulteti v Ljubljani študirala primerjalno književnost in slovenski jezik s književnostjo, se je leta 1981 kot višja knjižničarka zaposlila v Knjižnici Jožeta Mazovca, od leta 2008 je zaposlena v Mestni knjižnici Ljubljana in v letu 2012 je pridobila naziv samostojna bibliotekarska sodelavka. V tridesletnem poklicnem obdobju njeno delo poleg izposoje in svetovanja bralcem zajema naslednja področja dela z mladimi: ure pravljič, bibliopedagoške ure s skupinami otrok iz vrtcev in šol, literarni kvizi in uganke, pogovori o knjigah, srečanja z mladinskimi pisatelji, razstave mladinskih in otroških knjig skupaj s spremnim gradivom, plakati in katalogi založb z vseh koncev sveta idr.

Zadnja leta skrbi, da sta nacionalni projekt Rastem s knjigo in Ciciuhec, projekt za najmlajše uporabnike Mestne knjižnice Ljubljana, karseda kvalitetno izvedena. Vsa leta se trudi otrokom in njihovim vzgojiteljem čim bolj približati čarobnost besede in in vsestranski pomen knjige. Je pravljíčarka in nastopa tudi zunaj svoje knjižnice; ves čas išče nove in stare, ljudske in avtorske pravljíce, nekatere iztrga pozabi, po potrebi jih tudi prevaja in v vseh letih se je nabralo veliko lastnih prevodov tujih pravljíc. Redno obiskuje srečanja slovenskih mladinskih pisateljev Oko besede v Murski Soboti in knjižne sejme, med njimi predvsem sejem otroških knjig v Bologni, in seveda Slovenski knjižni sejem, na katerem večkrat sodeluje tudi kot avtorica. Marjana Moškrič je ustvarila sedem književnih del; za mladinski roman Ledene magnolije je v letu 2003 prejela nagrado večernica in za otroški roman Stvar leta 2009 nagrado desetnica. Je članica Društva Bibliotekarjev Slovenije in od leta 2003 tudi članica Društva Slovenskih pisateljev.

Slika 1: Marjana Moškrič

BOŽENA KOLMAN FINŽGAR

direktorica Knjižnice Antona Tomaža Linhartaradovljica

Božena Kolman Finžgar (r. 1958), po izobrazbi prof. slovenščine in pedagogike, je že 18 let direktorica Knjižnice Antona Tomaža Linhartaradovljica. V vsem tem času poleg izvajanja osnovnih nalog direktorice knjižnice izjemno aktivno deluje na področju spodbujanja branja otroške in mladinske književnosti, s svojo knjižnico izvajala najrazličnejše motivacijske oblike in prireditve, je tudi avtorica inovativnih bralnih projektov za mlade. Naj posebej omenimo delo z ranljivimi skupinami mladih (npr. z rejniškimi otroki, v šolskem letu 2014/2015 pa projekt Zmoremo – čez ovire do oviranih) in bralne projekte, tudi mednarodne (npr. Noč z Andersenom), ki vključujejo nove medije ter nove načine komuniciranja in branja. Aktivnosti pri spodbujanju branja pod vodstvom in avtorstvom Božene Kolman Finžgar izjemno vplivajo na lokalno in širšo družbeno javnost in jo celo presegajo. Je pobudnica, da so se nekaterim projektom radovljiške knjižnice pridružile tudi druge slovenske knjižnice. Udeležila se je več mednarodnih delavnic, svoje dosežke in dosežke svoje knjižnice pa neutrudno predstavlja na slovenskih in na mednarodnih strokovnih srečanjih, mdr. na več evropskih bralnih konferencah. Aktivno je soevala tudi na mednarodnih kongresih IBBY (London, 2012; Ciudad de Mexico, 2014) in na IBBY evropski konferenci (Bratislava, 2015).

Slika 2: Božena Kolman Finžgar

Revija BUKLA, brezplačna revija o dobrih knjigah, založnik UMCO

BUKLA, ki jo izdaja založnik Umco d.d., izhaja vse od leta 2005, v letošnjem letu je to že 11. leto izhajanja in v tem času je izdala več kot 100 številok (115 – do konca oktobra 2015). Revija Bukla, »brezplačna revija o dobrih knjigah«, je v vsem slovenskem prostoru brezplačno dostopna na 200 stojalih, mdr. v mnogih šolskih in gimnazijskih knjižnicah, prav tako so nanjo naročeni številni bralni mentorji, ravnatelji, učitelji in promotorji bralne kulture. Bukla namreč aktivno deluje tudi na področju promocije mladinske književnosti in branja, s svojo načrtno in večletno kontinuirano promocijo spodbuja razvoj otroške in mladinske književnosti, nagovarja mlade bralce in dviguje zavest o pomenu branja in nakupovanja knjig. Mesečno predstavlja dobre mladinske knjige, tako slovenske kot prevedene, ponuja zanimive intervjuje s slovenskimi in tujimi avtorji, ki ustvarjajo za otroke in mladino, promovira bralne projekte, ki se povezujejo z mladimi idr. Sodeluje s strokovnjaki s področja mladinske književnosti in branja, predvsem tesno z MKL, Pionirsko – centrom za mladinsko književnost in knjižničarstvo (ki ima v reviji redno rubriko), sodeluje pri promociji bibliopedagoških aktivnosti knjižnic, knjigarn, založb in tudi dejavnosti Slovenske sekcije IBBY.

Tilka Jamnik,
Slovenska sekcija IBBY,
Mestna knjižnica Ljubljana

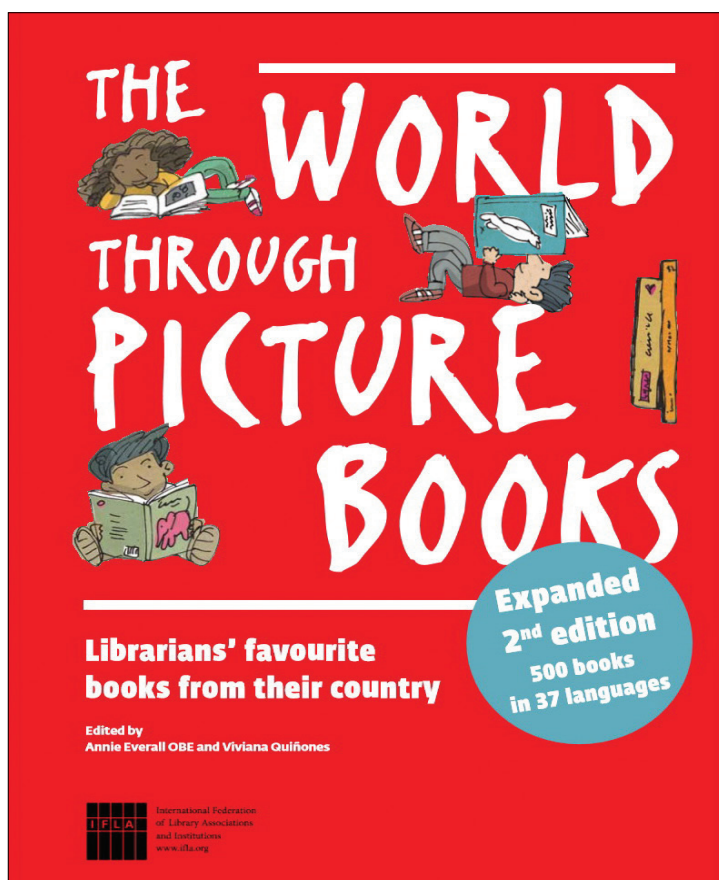
Tudi naše slikanice končno postale znane svetovni javnosti

IFLA je v sodelovanju z mednarodno sekcijo IBBY že drugič izdala knjigo z naslovom *The World through Picture Books* (<http://www.ifla.org/files/assets/hq/publications/professional-report/136.pdf>), v kateri se predstavlja zdaj že kar 52 držav in med njimi je končno tudi Slovenija. Knjižničarji z vsega sveta so ustvarili sezname svojih desetih najznamenitejših in klasičnih slikanic, opremljenih s kratkim opisom vsebine tako v angleškem kot tudi v uradnem jeziku posamezne države.

Slovenija je na svoj seznam, ki so ga pripravili knjižničarji iz Mestne knjižnice Ljubljana, Pionirske knjižnice in Slovenske sekcije IBBY, uvrstila nekatere najbolj znane in izjemne slovenske slikanice. Te čudovite slikanice, ki bogatijo zgodnja leta slovenskih otrok, so nepogrešljiv del njihovega odraščanja in so tako pomemben element naše kulturne in literarne dediščine, ki se prenaša iz generacije v generacijo.

Na seznam desetih klasičnih slovenskih slikanic so se tako uvrstile:

1. Pedenjped,
2. Maček Muri,
3. Kdo je napravil Vidku srajčico,
4. Pekarna Mišmaš,
5. Zvezdica Zaspanka,
6. Juri Muri v Afriki,
7. Hišica iz kock,
8. Piko Dinozaver,
9. Kekec,
10. Mehurčki.

Slika 1: Naslovnica »Svet preko knjig«

Skrivnostna šifra profesorja, ki je »preganjal zmot oblake«–
Delo, 20. 10. 2015, leto 57, št. 244, str. 16 (Valentina Plahuta Simčič)

Predaje Toporišičeve zapuščine niso postavili v oktobrski čas po naključju – 11. oktobra je namreč minilo 89 let od njegovega rojstva. Njegov rojstni dan so uporabili za postavitve časovnih okvirjev Toporišičevega leta, ki bo potekal od 11. oktobra letos do 11. oktobra 2016. Sinova vodilnega jezikoslovca druge polovice 20. stoletja, Jožeta Toporišiča, sta predala Nuku gradivo iz njegovih knjižnic in arhivov. Toporišič je imel namreč kar dve knjižnici: eno v Ljubljani, drugo na Nemškem Rovtu pri Bohinju, ki sta bile kot siamski dvojčici, je povedal sin Tomaž. V akademikovi zapuščini so slovarski listki, rokopisi, tipkopisi s korekturami, njegova korespondenca z vsem svetom, knjige, zborniki s simpozijev, fotografije, avdio posnetki itd. Sinova sta se odločila, da je pravo mesto za njegovo dediščino prav Nuk, saj je Jože Toporišič v njegovi čitalnici kot študent rad študiral, prav tako pa je v Rokopisni zbirki in zbirki redkih tiskov shranjena tudi zapuščina drugih slovenskih strokovnjakov s področja humanistike in pisateljev.

25 let Avstrijske čitalnice Maribor

Večer, 2. 11. 2015, leto 71, št. 253, str. 11 (kr)

Avstrijska čitalnica deluje v Univerzitetni knjižnici Maribor od leta 1990 in je posebna zbirka gradiva Univerzitetne knjižnice Maribor. V zbirki je trenutno okoli 12.000 enot gradiva s področja avstrijske književnosti, literarne teorije, prevodoslovja, avstrijske kulturne in umetnostne zgodovine, nemščine kot tujega jezika, psihologije, pedagogike. Zbirka in njene dejavnosti so namenjene predvsem študentom in profesorjem germanistike in prevodoslovja, radi pa jo obiščejo tudi študenti ostalih smeri in drugi uporabniki. V 25 letih delovanja so se v njej zvrstili tudi številni dogodki: literarna branja velikanov avstrijske književnosti, mednarodni simpozij, razstave, filmski večeri.

S knjižnico rušijo tabuje o slepoti

Delo, 19. 11. 2015, leto 65, št. 269, str. 18 (Živa Rokavec)

Zveza društev slepih in slabovidnih Slovenije je uspešno zaključila triletni načrt Knjižnica slepih in slabovidnih. Slepri, slabovidni in ljudje z motnjami branja so v sklopu projekta dobili prostorno knjižnico z novimi gradivi v braljici in zvoku ter novi sintetizator slovenskega govora eB-ralec. Ob novih prostorih, novemu formatu zapisa zvočnih knjig ter novih knjig, so v zvezi pripravili tudi številna izobraževanja s področja računalniškega opismenjevanja, uporabe naprav na dotik in praktične uporabe spleta. V sodelovanju z Nukom so pripravili tudi delavnice na temo branja in uporabe spleta pri slepih in slabovidnih za knjižničarje. V sklopu projekta je zaposlitev dobilo tudi 9 slepih ali slabovidnih oseb.

Slovenski poljub z jezikom

Delo, 19. 11. 2015, leto 57, št. 269, str. 16 (Tanja Jaklič)

V Nuku so odprli razstavo s strastnim naslovom Poljub z jezikom. Na enem mestu so prvič zbrani vsi slovarji in slovnice od začetkov ukvarjanja s slovenskim jezikom do danes – več kot 150 slovnice in slovarjev. Avtor razstave Kozma Ahačič pravi, da so hoteli poudariti, da je slovarjepisje in slovničarstvo strast, izraz največje možne ljubezni do jezika. »Za dokončanje slovnice ali slovarja potrebuješ namreč ogromno časa. In če delaš brez strasti, prej ali slej obstaneš.« Tako velike razstave se doslej ni lotil še nihče. Avtor razstave je skupaj s soavtorico Mojco Smolej in sodelavci iz Nuka pripravil celovit izbor in preglednico prvih ali najpomembnejših izdaj vseh slovnice in slovarjev od začetkov do danes. Razstavna dvorana v Nuku bo ena najbolj varovanih v Sloveniji, saj je razstavljenih tudi kar nekaj rokopisov. Razstava bo na ogled do 30. januarja 2016.

Izbrala in priredila Nataša Logar Andič,
Narodna in univerzitetna knjižnica

Program izobraževanja NUK za leto 2016

Narodna in univerzitetna knjižnica bo tudi v letu 2016 organizirala in izvajala različne oblike izobraževanja za *knjižnične delavce, založnike in uporabnike knjižnic*. Program izobraževanja bo takoj v začetku leta dostopen na spletni strani NUK (URL: <http://www.nuk.uni-lj.si/Knjižničarji> oziroma URL: <http://www.nuk.uni-lj.si/Uporabniki>).

Izobraževanje knjižničnih delavcev obsega tečaje za začetnike v stroki, permanentno izobraževanje ter izobraževanje za vzajemno katalogizacijo. Naj opozorimo na nekaj posebnosti in novosti v letošnjem programu.

Izobraževanje za začetnike v stroki

Izobraževalne oblike so namenjene predvsem knjižničnim delavcem, ki se usposabljaajo za delo oziroma se pripravljajo na bibliotekarski izpit. Sklop obsega naslednje tečaje:

- *Tečaj za začetnike v stroki,*
- *Tečaj za pripravo na bibliotekarski izpit I in II,*
- *Strokovna obdelava knjižničnega gradiva in*
- *Vaje iz katalogizacije knjižnega gradiva.*

Tečaj za začetnike v stroki bomo izvedli le v spomladanskem terminu.

Tečaj za pripravo na bibliotekarski izpit bo razdeljen na dva vsebinska dela: prvi bo namenjen pripravi na izpit iz splošnega dela, drugi pa pripravi na izpit iz strokovnih predmetov, razen iz predmeta Notranja organizacija in delo knjižnic. Za pripravo na ta izpitni predmet priporočamo obisk tečajev *Strokovna obdelava knjižničnega gradiva* ter *Vaje iz katalogizacije knjižnega gradiva*.

Permanentno izobraževanje

Izobraževalne oblike so namenjene vseživljenjskemu izobraževanju knjižničnih delavcev. V tem sklopu smo pripravili naslednje nove tečaje:

- *Prepoznavanje grafičnih tehnik;*
- *Etika in knjižnice;*
- *Delo z uporabniki z avtizmom;*
- *Delo z uporabniki z disleksijo;*
- *Veščine javnega nastopanja;*
- *Odprti dostop.*

Ponovno bomo izvedli posodobljen tečaj *Osnove varovanja in zaščite knjižničnega gradiva*.

Tečaju *Novosti v knjižničarstvu* smo doslej organizirali dvakrat letno, za leto 2016 pa smo dodali še tretji termin tečaja, na katerem bomo predstavili različne projekte ter delo v mednarodnih strokovnih telesih.

Izobraževanje za vzajemno katalogizacijo

V tem sklopu smo za leto 2016 uvedli nekaj sprememb, in sicer:

- Ločeno bomo izvedli tečaj za katalogizacijo glasbenih zvočnih posnetkov ter tečaj za obdelavo notnega gradiva. Prav tako bomo ločeno izvedli tečaj za katalogizacijo kartografskega gradiva ter tečaj za obdelavo drobnih tiskov in slikovnega gradiva.
- Tečaj *Katalogizacija sestavnih delov (člankov)* bomo vsebinsko razširili in iz enodnevnega podaljšali v dvodnevni tečaj.
- Tridnevni tečaj *Katalogizacija kontinuiranih virov* bomo vsebinsko razširili in podaljšali v štiridnevni tečaj.
- Nekatere tečaje bomo izvedli na dveh ravneh zahtevnosti: na osnovni ravni za začetnike ter izpopolnjevalne (»osvežitvene«) tečaje, namenjene izkušenim katalogizatorjem, ki osnove že obvladajo in bi radi reševali zahtevnejše primere.

Na dveh ravneh zahtevnosti bomo izvedli naslednje tečaje:

Katalogizacija glasbenih zvočnih posnetkov;
Katalogizacija notnega gradiva;
Katalogizacija video gradiva.

Tečaji po naročilu

Tečaje, ki so v rednem programu izobraževanja, lahko po dogovoru izvedemo tudi na vaši lokaciji.

Po naročilu lahko pripravimo tudi naslednje tečaje, ki niso v rednem programu izobraževanja:

- *Inventarizacija knjižničnega gradiva,*
- *Izločanje in odpis knjižničnega gradiva,*
- *Katalogizacija, klasifikacija in indeksiranje drobnega tiska,*
- *Vaje iz vsebinske obdelave monografskih publikacij.*

Vsebine tečajev prilagodimo željam in potrebam naročnika.

Bibliotekarski izpiti

Bibliotekarski izpiti bodo od 30. maja do 3. junija in od 28. novembra do 2. decembra (NUK, Učilnica – Leskoškova 12). Seji Izpitne komisije bosta predvidoma 22. aprila oziroma 27. oktobra.

Kandidatom, predvsem tistim brez formalne izobrazbe s področja bibliotekarstva, priporočamo udeležbo na tečajih, ki jih izvajamo v sklopu:

- izobraževanja za začetnike v stroki,
- permanentnega izobraževanja:
  - *Učinkovito referenčno delo v sodobni knjižnici,*
  - *Iskanje in uporaba e-virov v knjižnicah,*
  - *Predstavitev in uporaba elektronske izdaje tabel*

Univerzalne decimalne klasifikacije (tečaj je brezplačen)

- izobraževanja za uporabnike: *brezplačni tečaji za iskanje po elektronskih informacijskih virih* (e-članki in e-knjige; citatni indeksi).

V začetku leta 2016 bomo na spletnih straneh objavili tudi posebno publikacijo z informacijami in napotki za opravljanje izpita.

Informacije o izobraževalnem programu in bibliotekarskih izpiti lahko dobite pri mag. Heleni Pečko Mlekuš (tel. 01/200-11-39, elektronski naslov: helena.pecko-mlekus@nuk.uni-lj.si) in Poloni Marinšek (tel. 01/200-11-60, elektronski naslov: polona.marinsek@nuk.uni-lj.si).

Vabimo vas, da se nam pridružite na tečajih ter obiščete spletne strani izobraževanja, kjer sproti objavljamo tudi obvestila o morebitnih spremembah v programu.

Helena Pečko Mlekuš,
Narodna in univerzitetna knjižnica,
Bibliotekarski raziskovalni, izobraževalni in informacijski
center

IFLA 2016 National Committee Fellowship Grant Application

The IFLA 2016 National Committee, through generous donations from the North American library community, will offer up to 50 full fellowships to librarians from outside North America (U.S. and Canada) to attend the IFLA 2016 Congress in Columbus, Ohio.

The fellowship will cover travel, accommodation, a per diem food allowance, and conference registration fees. Priority will be given to early career professionals with a minimum of 5 years experience in the field of libraries who do not usually attend IFLA Conferences.

Eligibility

Applicants must be eligible to obtain a visa for travel.

Application Procedures

Your application should include:

- One page Curriculum Vitae or Resume (including educational background), submitted as a PDF attachment
- A statement (250 words maximum) regarding how your professional colleagues in your country will benefit from your participation in the IFLA conference

Applications

The application deadline is 31 December 2015. All applications will be acknowledged via email upon receipt.

Selection of the fellows will be made in January 2016 with notification in early February 2016.

APPLICATION: http://www.ala.org/cfapps/ifla_cfpa/index.cfm?lang=en

Questions

Please contact the American Library Association's International Relations Office, sshoger@ala.org, with any questions or concerns.

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH DRUŠTEV
SLOVENIJE

Turjaška ulica 1, 1000 Ljubljana
tel.: 01 2001-176, fax: 01 4257-293, e-pošta: zbds2010@gmail.com

Vljudno vabljeni na podelitev **Čopove diplome, Čopovih priznanj in Čopovih plaket** za leto 2015, najvišjih državnih nagrade za izjemne uspehe na področju knjižničarstva, ki so širšega družbenega pomena in prispevajo k napredku knjižničarske stroke. Zbrane bo nagovorila ministrica za kulturo mag. Julijana Bizjak Mlakar. Slavnostni dogodek bo v **ponedeljek, 21. decembra 2015, ob 19. uri** v Veliki čitalnici Narodne in univerzitetne knjižnice.

Dogodek pripravlja Zveza bibliotekarskih društev Slovenije v sodelovanju z Narodno in univerzitetno knjižnico, omogoča pa ga Ministrstvo za kulturo.

ZBuDiSe!
Zveza bibliotekarskih društev Slovenije

Zakaj
Bi
Delali
Sami?

Raje delajte z nami!

Knjižničarske novice so informativni bilten, ki seznanja slovenske knjižnične delavce s tekočimi dogajanji in novostmi v stroki. Objavlja strokovne članke, poročila s strokovnih posvetovanj, srečanj in sestankov, prispevke o pomembnih dogodkih in novostih v knjižnicah, prispevke o projektih, v katerih sodelujejo knjižnice, intervjuje, mnenja in ocene, spominske in podobne zapise, obvestila in razpise ter obvestila o prireditvah, posvetih in drugih strokovnih dogodkih.

Navodila za pripravo prispevkov

Jezik objavljenih prispevkov je praviloma slovenski, v skladu z odločitvijo uredništva, pa tudi angleški. Avtorji morajo uredništvu poslati jezikovno pravilno besedilo. Prejetih tekstov uredništvo ne lektorira. Avtor tudi v celoti odgovarja za vsebino prispevka. Avtorsko pravico do objavljenih prispevkov ima izdajatelj publikacije, avtor obdrži moralne avtorske pravice.

Naslov prispevka mora biti kratek in jasen, dopolni se lahko s podnaslovom. Pri poročilih s strokovnih posvetovanj in drugih srečanj naj bodo v naslovu/podnaslovu prispevka navedeni naslov posvetovanja oziroma srečanja ter kraj in datum dogodka.

Pod naslovom naj bo naveden avtor prispevka (oziroma avtorji), in sicer vedno v polni obliki (ime in priimek). Če je avtorjev več, naj sami določijo vrstni red imen avtorjev. Poleg imena avtorja je treba navesti tudi sedež ustanove, kjer je avtor prispevka zaposlen ali ime fakultete, če je študent, ter elektronski naslov avtorja. Tudi pri večjem številu piscev je treba pri vsakem posamezniku navesti vse zahtevane podatke. Pri citiranju virov naj avtorji upoštevajo navodila revije Knjižnica. Dolžina prispevka naj ne presega 20.000 znakov (vključno s presledki).

Prispevek lahko poleg teksta vsebuje tudi slike (preglednice, diagrame, fotografije ipd.). Vsaka slika naj ima zaporedno številko in naslov. Če avtor slik ne vključi v besedilo prispevka, naj bo v njem jasno označeno, katera slika sodi na določeno mesto v tekstu. Pri vsaki sliki je treba navesti tudi njeno avtorstvo (avtor je lahko pisec prispevka ali kdo drug). Pri portretni fotografiji je potrebno navesti tudi imena oseb v polni obliki (ime in priimek), in sicer z začetno navedbo »Od leve proti desni:...«. Avtor prispevka mora uredništvu predložiti pisne izjave oseb na portretni fotografiji, da se strinjajo z javno objavo fotografije v Knjižničarskih novicah. Slikovno gradivo lahko avtorji priložijo tudi v JPG ali PNG formatu.

Z oddajo prispevka uredništvu se šteje, da avtor soglaša z objavo svojega prispevka v tiskani in elektronski obliki Knjižničarskih novic.

Pošiljanje prispevkov

Prosimo, da članke in prispevke pošljete uredništvu publikacije v elektronski obliki, in sicer na naslov knjiznicarske.novice@nuk.uni-lj.si. Prispevki niso honorirani.

Uredništvo Knjižničarskih novic

